

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

Πάτρα 21 Μαρτίου 2014

Αριθ.Πρωτ.: 69279/114

Ταχ.Δ/ση: ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32
& Αμερικής - 264 41 ΠΑΤΡΑ
Τηλέφωνο :2613-613536
Πληροφορίες: Β.Μολφέση
FAX : 2613-613538
e-mail: grammateia.ps.pde@pde.gov.gr

ΠΡΟΣ : 1. Γενικό Γραμματέα
Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου,
Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου
2. Γραφείο Περιφερειάρχη
Δυτικής Ελλάδας
κ. Απόστολου Κατσιφάρα
3. Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΚΟΙΝ: 1. Εκτελεστική Γραμματέα
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΘΕΜΑ : Διαβίβαση της αριθμ. **32/18-03-2014** απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου

ΣΧΕΤ: Η υπ. αριθ. 69252/918/12-03-2014 εισήγηση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ. Απόστολου Κατσιφάρα

Σας διαβιβάζουμε την υπ. αριθμ. **32/18-03-2014** απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με θέμα «**Έγκριση Πρότασης «ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020»** και παρακαλούμε για τις περαιτέρω δικές σας ενέργειες.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΠΕΤΑΣ

Ακολουθεί απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

**5^η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 5^ο

Στην Πάτρα σήμερα στις 18-03-2014, ημέρα Τρίτη και ώρα 15.00' στην αίθουσα του πρώην Εργοστασίου «Λαδόπουλος» (Ακτή Δυμαίων 50) προσήλθε σε Συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας, ύστερα από την υπ' αριθ. 69093/110/12-3-2014 γραπτή πρόσκληση του Προέδρου του η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Περιφερειακούς Συμβούλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3852/2010 (άρθρ.167 παρ. 2).

Στη Συνεδρίαση παρευρέθησαν επί του συνόλου πενήντα ένα (51) μελών, τα παρακάτω μέλη :

- 1)Καρπέτας Κωνσταντίνος-Πρόεδρος, 2) Σακελλαρόπουλος Παναγιώτης – Αντιπρόεδρος, 3) Παπακωνσταντίνου Κων/νος - Γραμματέας, 4)Αγγελόπουλος Γεώργιος, 5) Αθανασόπουλος Γεώργιος, 6)Αυγέρης Σάββας, 7)Αχιλλεόπουλος Πέτρος, 8)Βάλαρης Δημήτριος, 9)Γεωργιόπουλος Γεώργιος, 10) Ζαχαροπούλου-Στούμπου Αδαμαντία, 11)Καραθανασόπουλος Νικόλαος, 12) Καραπάνος Γεώργιος, 13)Κελεπούρης Ανδρέας, 14)Κοκκαλιάρη-Λάσκαρη Νικολέττα, 15)Κωνσταντοπούλου Αναστασία, 16)Λύχρος Ιωάννης, 17)Μαυρόγιαννης Διονύσιος, 18)Μητρόπουλος Ανδρέας, 19) Μιχαλόπουλος Νικόλαος, 20)Μπαλκάμος Ευγένιος, 21)Μπουγάς Κωνσταντίνος, 22)Μπουχάγιερ Αριστείδης, 23) Ντάτσικα

Γεωργία, 24)Παπαναστασίου Γεώργιος, 25)Παππάς Γεώργιος, 26)Πετρόπουλος Αθανάσιος, 27)Πετρόπουλος Χρήστος, 28)Πλαστήρα-Σπανού Ειρήνη, 29)Πλατανιάς Παναγιώτης, 30)Πυλαρινός Νικόλαος, 31)Σκαρμούτσος Γεώργιος, 32)Σκαρτσιάρης Ανδρέας, 33)Σολτάτος Γεώργιος, 34)Σταθακόπουλος Ευστάθιος, 35)Σταρακά Χριστίνα, 36)Σταυρόπουλος Χρήστος, 37)Στούπας Παναγιώτης, 38)Τσάνης Νικόλαος, 39)Τσόγκας Γεώργιος, 40)Υφαντής Νικόλαος, 41)Φαρμάκης Νεκτάριος, 42)Φεσσιάν Γεράσιμος, 43)Φωτόπουλος Τρύφων, 44)Χριστογιάννης Γεώργιος, 45)Χριστοδουλόπουλος Χρήστος.

Στη συνεδρίαση δεν προσήλθαν καίτοι προσκλήθηκαν τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου κ.κ. Γαρουφαλής Νικόλαος, Δεσύλλας Δημήτριος, Δουγένης Δημήτριος (δικαιολογημένα απών), Καρανίκας Κωνσταντίνος, Κάτρης Γεώργιος (δικαιολογημένα απών) και Μαρίνος Ανδρέας (δικαιολογημένα απών)

Στη συνεδρίαση παρευρέθησαν: Ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Απόστολος Κατσιφάρας, οι κ.κ. Αντιπεριφερειάρχες Περιφερειακών Ενοτήτων Αχαΐας κ.Αλεξόπουλος Γρηγόρης και Ηλείας κ.Καφύρας Χαράλαμπος, ο Πρόεδρος ΤΕΕ Δυτικής Ελλάδας κ.Γιανναδάκης Αθανάσιος, ο κ.Καραβίδας Δημήτριος Γενικός Δ/ντής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Π.Δ.Ε, ο κ. Αγγελόπουλος Νικόλαος Προϊστάμενος Αυτοτελούς Δ/σης Πολιτικής Προστασίας, η κ.Σταθοπούλου Άλκηστις Προϊσταμένη της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Π.Δ.Ε, υπηρεσιακοί παράγοντες, πολίτες και δημοσιογράφοι.

Χρή γραμματέων άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Θεοδωροπούλου Δήμητρα και Μολφέση Βασιλική.

Αφού διαπιστώθηκε νόμιμη απαρτία, ο Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης.

Αριθ.Αποφ. 32/2014

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος εισάγει προς συζήτηση το 3^ο θέμα ημερήσιας διάταξης με τίτλο : **«Έγκριση Πρότασης «ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020»».**

Το εν λόγω θέμα εισηγείται ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ. Απόστολος Κατσιφάρας και αναφέρεται στην αριθ. πρωτ. 69252/918/12-03-2014 γραπτή εισήγησή του, που λέει τα εξής:

«Το θέμα αυτό αποτελεί την πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο με τις υπ' αριθμ. αποφάσεις του :

1. 153/01-10-2012 με θέμα «Έγκριση πρότασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020» και
2. 143/2013 με τίτλο «Διενέργεια ψηφοφορίας επί της πρότασης του Σχεδίου Εταιρικής Σχέσης (Σ.Ε.Σ.) στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, (συμπληρωμένου μετά τη συζήτηση αυτού κατά την συνεδρίαση την 3-6-2013)

έχει εγκρίνει την μέχρι σήμερα πορεία διαμόρφωσης του προγράμματος της Περιφέρειας για την επόμενη προγραμματική Περίοδο.

Μετά την 143/2013 απόφασή του Περιφερειακού Συμβουλίου η πρόταση αυτή έτυχε διαβούλευσης τόσο στα πλαίσια του 1^ο Αναπτυξιακού Συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στην Πάτρα καθώς όσο και της ανοικτής διαβούλευσης που κράτησε μέχρι τέλους του προηγούμενου έτους με συναντήσεις με κλαδικούς φορείς. Μετά την έκδοση της 3^{ης} και τελικής εγκυκλίου του αρμόδιου Υπουργείου διαμορφώθηκε το συνημμένο κείμενο που ενσωματώνει τις κατευθύνσεις της καθώς και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης».

Πριν τη λήψη της απόφασης είχαν αποχωρήσει οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ. Κοκκαλιάρη-Λάσκαρη Νικολέτα, Λύχρος Ιωάννης, Σταυρόπουλος Χρήστος και Φεσσιάν Γεράσιμος.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο αφού άκουσε τον εισηγητή, τον πρόεδρο, και τους λοιπούς ομιλητές που ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί του ανωτέρω , κατόπιν διαλογικής συζήτησης

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ κατά πλειοψηφία

(37 Θετικές ψήφους 4 Αρνητική ψήφος)

Εγκρίνει την πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2014- 2020 , που έχει ως εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020**

1^ο Σχέδιο

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΝΗ, ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

1.1 Στρατηγική για τη συμβολή του επιχειρησιακού προγράμματος στη στρατηγική της Ένωσης για την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

1.1.1. Περιγραφή της στρατηγικής του προγράμματος για να συμβάλει στη στρατηγική της Ένωσης για την έξυπνη, βιώσιμη και δίχως αποκλεισμούς ανάπτυξη και την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΣΗΜΕΙΟ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ

Γεωμορφολογικά

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) καταλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και το Δυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδος, κατέχοντας στρατηγική θέση ως Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη. Περιλαμβάνει τους Νομούς Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας με τη συνολική της έκταση να ανέρχεται στα 11.350 km² και να καλύπτει περίπου το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας.

Δημογραφικά

Σύμφωνα με την τελευταία επίσημη απογραφή πληθυσμού (ΕΛΣΤΑΤ, 2011) ο πληθυσμός της Περιφέρειας ανέρχεται σε 679.796 άτομα και αποτελεί περίπου το 6,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Κατά την περίοδο 2001-2011, υπήρξε σαφής συρρίκνωση του πληθυσμού της Περιφέρειας, και σε κάθε περίπτωση με μεγαλύτερη ένταση σε σχέση με την χώρα. Ειδικότερα, ο πληθυσμός της χώρας μειώθηκε κατά 148.823 άτομα (ποσοστιαία μεταβολή -1,36%), ενώ αντίστοιχα η ΠΔΕ κατέγραψε μείωση κατά 60.710 άτομα ή 8,2%. Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (ΜΕΡΜ) του πληθυσμού της Περιφέρειας για την περίοδο 2001-2011 εκτιμάται σε -0,85%, με τον αντίστοιχο δείκτη για την χώρα να εκτιμάται στο -0,14%.

Στη βάση των παραπάνω πληθυσμιακών δεδομένων η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, εμφανίζει μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα από αυτή της χώρας. Ειδικότερα, η πληθυσμιακή πυκνότητα της ΠΔΕ εκτιμάται στα 59,9 περίπου άτομα ανά τ.χλμ. ενώ της χώρας στα 82,5 άτομα ανά τ.χλμ. Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, εμφανίζει πολλές ομοιότητες με την διάρθρωση στο σύνολο της Χώρας, γεγονός που σημαίνει ότι όπως και η χώρα συνολικά έτσι και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αντιμετωπίζει το πρόβλημα της πληθυσμιακής γήρανσης.

Οικονομικές επιδόσεις

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί τη δεύτερη φτωχότερη περιφέρεια της Ελλάδας, με κ.κ.ΑΕΠ που ανέρχεται σε 15.500 ΜΑΔ, που αντιστοιχεί στο 70% του μέσου κ.κ.ΑΕΠ της χώρας και στο 66% του μέσου ευρωπαϊκού κ.κ. ΑΕΠ των 27 (Eurostat 2009, ΕΕ27=100). Η πορεία εξέλιξης του κ.κ.ΑΕΠ της Περιφέρειας καταδεικνύει ότι όχι μόνο δεν υπάρχει

σύγκλιση με το μέσο ευρωπαϊκό κ.κ.ΑΕΠ, αλλά καταγράφεται και μία συνεχιζόμενη μείωση του κ.κ.ΑΕΠ, η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην παρατεταμένη οικονομική κρίση της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε σχέση με το 2008, όπου εμφανίστηκαν οι πρώτες επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στη Ελλάδα, καταγράφεται μείωση 7,2% του κ.κ.ΑΕΠ (ΜΑΔ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Μάλιστα αν και το σύνολο των Περιφερειών της χώρας παρουσιάζει μείωση του κ.κ.ΑΕΠ για την εν λόγω περίοδο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανήκει στις Περιφέρειες με τους μεγαλύτερους αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής και σε κάθε περίπτωση μεγαλύτερους σε σχέση με την αντίστοιχη μείωση σε επίπεδο χώρας.

Σημειώνεται ότι λόγω της εντονότερης οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ) Αχαΐας συγκριτικά με τις άλλες δύο ΠΕ της Δυτικής Ελλάδας, διαπιστώνονται σημαντικές ενδοπεριφερειακές ανισότητες στη βάση του κ.κ.ΑΕΠ, με το κ.κ.ΑΕΠ στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας να ανέρχεται σε 14.300 ΜΑΔ, σε 17.900 ΜΑΔ στην ΠΕ Αχαΐας και σε 12.100 στην ΠΕ Ηλείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε σχέση με το 2008, η ΠΕ Αχαΐας εμφανίζει το μεγαλύτερο αρνητικό ρυθμό μεταβολής του κ.κ.ΑΕΠ μεταξύ των ΠΕ της ΠΔΕ, ενδεικτικό της συγκριτικά μεγαλύτερης επίπτωσης που είχε η οικονομική κρίση στην συγκεκριμένη ΠΕ, γεγονός που οδήγησε σε περιορισμό των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Η ΠΔΕ παράγει το 4,6% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας και το 0,08% της ΕΕ27. Κατά το 2010, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στο σύνολο των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανήλθε στο ποσό των 9.074,6 εκατ. Ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 6,7% σε σχέση με το 2008. Αντίστοιχα, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) στο σύνολο της χώρας μειώθηκε σε σχέση με το 2008 κατά 4,8% με την αντίστοιχη μείωση για την ΕΕ27 να ανέρχεται σε 1,8%. Από την ανάλυση της κατανομής της ΑΠΑ στους τρεις παραγωγικούς τομείς της Περιφέρειας φαίνεται ότι η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας ανέρχεται σε 7,4%, ενώ ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας συμμετέχουν κατά 17,4% και 75,3% αντίστοιχα. Η σημαντική συνεισφορά του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ αναδεικνύεται από την σύγκριση των αντίστοιχων ποσοστών σε επίπεδο χώρας (3,2%) και σε επίπεδο ΕΕ27 (1,7%).

Σε σχέση με το 2008, η συρρίκνωση της ΑΠΑ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά παραγωγικό τομέα είναι εντονότερη σε σχέση με την αντίστοιχη συρρίκνωση σε επίπεδο χώρας και ΕΕ27. Ειδικότερα, στον Πρωτογενή Τομέα, η ΑΠΑ της Περιφέρειας παρουσίασε μείωση 4,5%, με την μείωση σε εθνικό επίπεδο να ανέρχεται στο 1,5% και στην 4,4% στην ΕΕ27. Αντίστοιχη είναι και η εικόνα που παρουσιάζει η εξέλιξη της ΑΠΑ της Περιφέρειας στον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΠΔΕ ανήκει στις περιφέρειες της χώρας με θετικό ρυθμό μεταβολής των εξαγωγών κατά την περίοδο της κρίσης, ενώ η συνεισφορά της στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας ανέρχεται στο 2%. Ιδιαίτερη εξαγωγική δυναμική παρουσιάζουν οι κλάδοι Τροφίμων που καλύπτουν τα 2/3 των εξαγωγών της περιφέρειας με κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα: νωποί καρποί & φρούτα (μερίδιο 23%), λίπη & έλαια (20%), ιχθυηρά (13%), λαχανικά & φρούτα (10%), λαχανικά (3%), ενώ όλα τα βασικά προϊόντα τροφίμων καταγράφουν αύξηση στις εξαγωγές το διάστημα 2008 - 12. Ακολουθούν οι εξαγωγές σε προϊόντα ποτών και καπνού, ενώ κατά την διάρκεια της κρίσης έχουν αυξηθεί σημαντικά οι εξαγωγές της ΠΔΕ σε μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα με διπλασιασμό των εξαγωγών κλάδου από το 2008 [Πηγή: ΣΕΒΕ 2012].

Αγορά Εργασίας

Στην ΠΔΕ καταγράφεται χαμηλή «ένταση της συμμετοχής» του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγική διαδικασία. Το μερίδιο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο συνολικό

πληθυσμό της Περιφέρειας ηλικίας 15-64 ετών ανήλθε στο 65,51% (Eurostat 2011), επίπεδο αρκετά χαμηλότερο σε σχέση με την Ελλάδα (67,66%) και την ΕΕ27 (71,18%). Αξίζει να σημειωθεί ότι η επίδοση αυτή είναι η 2η χειρότερη μεταξύ των περιφερειών της χώρας, ενώ το πρόβλημα εντοπίζεται στα πολύ χαμηλά επίπεδα συμμετοχής των γυναικών (52,97% έναντι 77,28% των ανδρών).

Το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών είναι μικρότερο σε σχέση με τη χώρα και την ΕΕ27. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2011 στην ΠΔΕ το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού 20-64 ετών ανήλθε στο 58,2%, στην Ελλάδα στο 59,9%, ενώ στην ΕΕ27 στο 68,6%. Η επίδοση αυτή φέρνει την ΠΔΕ στην 10η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας, ενώ απέχει σημαντικά από το στόχο του ΕΠΜ για το 2020 (70%) και ακόμα περισσότερο από το στόχο της Ε2020 (75%). Στις γυναίκες απασχολούμενες της ΠΔΕ καταγράφεται σημαντικά μικρότερο ποσοστό απασχόλησης έναντι των ανδρών (44,3% έναντι 71,3% για τους άνδρες), με την επίδοση των γυναικών να αποτελεί την μικρότερη μεταξύ των περιφερειών της χώρας.

Σε τομεακό επίπεδο ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολούμενων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συγκεντρώνεται στον τριτογενή τομέα (60%), ενώ ακολουθεί ο πρωτογενής (26%) και ο δευτερογενής (14%). Αντίστοιχα, οι κλάδοι που συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η Γεωργία (26,1%) και το Εμπόριο (17,5%), ακολουθούμενοι από την Εκπαίδευση (8,8%), τη Δημόσια Διοίκηση (7,3%) και την Μεταποίηση (7,2%).

Η εικόνα της απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, όπως για το σύνολο της χώρας έχει επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό από την οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 και η οποία έχει μεγάλο και συνεχώς αυξανόμενο αντίκτυπο στην αγορά εργασίας που μεταφράζεται σε σημαντική μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, από το 2010 έως το 2012, η συνολική απασχόληση στην Περιφέρεια μειώθηκε κατά 42.218 άτομα ή 15,6%, με την αντίστοιχη μείωση σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται στο 14,3%.

Η κύρια μείωση της απασχόλησης στην ΠΔΕ έχει προέλθει από τον δευτερογενή τομέα, ενώ ακολουθεί ο τριτογενής τομέας. Ειδικότερα, την περίοδο 2010-2012 η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα μειώθηκε κατά 35% (18.348 άτομα), ενώ στον τριτογενή η απασχόληση κατέγραψε μείωση 15,5% (26.196 άτομα). Η μεταποίηση και οι κατασκευές παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες μειώσεις απασχολούμενων στο δευτερογενή τομέα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Οι μειώσεις αυτές από τους δύο τομείς ανέρχονται σε περίπου 20 χιλ. εργαζόμενους.

Σε επίπεδο κλάδων οι σημαντικότερες απώλειες καταγράφονται στο σύνολο των κλάδων που συνδέονται με τον κατασκευαστικό τομέα όπου καταγράφονται απώλειες περίπου 11,5 χιλ. εργαζομένων. Επίσης, στον τομέα των υπηρεσιών καταγράφονται σημαντικές απώλειες θέσεων εργασίας στην Περιφέρεια, κυρίως λόγω της σημαντικής συρρίκνωσης της απασχόλησης στο εμπόριο, ενώ ένα σημαντικό τμήμα της οφείλεται στη μείωση της απασχόλησης στο δημόσιο και στην αύξηση του αριθμού των συνταξιοδοτήσεων. Ειδικότερα, οι σημαντικότερες απώλειες (από ποσοτικής άποψης) καταγράφονται στους κλάδους του εμπορίου (-8.203 άτομα την περίοδο 2010-2012), στη δημόσια διοίκηση (-3.197 άτομα), στην εκπαίδευση (-2.689 άτομα), στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (-2.098 άτομα) και στα ξενοδοχεία – εστιατόρια (-1.633 άτομα).

Τέλος, παρά το δυσμενές οικονομικό κλίμα ο πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια κατέγραψε οριακά θετικό πρόσημο των απασχολούμενων κατά 325 άτομα (αύξηση 0,5%), ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι μαζί με την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αποτέλεσαν τις μοναδικές

περιφέρειες όπου καταγράφηκε αύξηση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα. Η αύξηση αυτή ήταν αποτέλεσμα της αύξηση των απασχολουμένων στον κλάδο της Δασοκομίας και υλοτομίας και στον κλάδο της Φυτικής και ζωικής παραγωγής, ο οποίος μάλιστα αποτελεί και τον σημαντικότερο κλάδο του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας καθώς σε αυτό απασχολούνται περίπου 59 χιλ. άτομα ήτοι το 24,7% του συνόλου των απασχολουμένων της Περιφέρειας.

Ως απόρροια της εικόνας της απασχόλησης στην ΠΔΕ το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών είναι μεγαλύτερο σε σχέση με την ΕΕ27, αλλά μικρότερο σε σχέση με τη χώρα. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2011 στην ΠΔΕ το ποσοστό ανεργίας του πληθυσμού 20-64 ετών ανήλθε στο 17,1%, στην Ελλάδα στο 17,6%, ενώ στην ΕΕ27 στο 9,4%. Η ανεργία των γυναικών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών (22% έναντι 14% για τους άνδρες).

Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων και ιδιαίτερα των νέων γυναικών. Ειδικότερα, το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 20-24 ετών είναι μεγαλύτερο σε σχέση με τη χώρα και την ΕΕ27. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2011 στην ΠΔΕ το ποσοστό ανεργίας των νέων ανήλθε στο 44,7%, στην Ελλάδα στο 44,4%, ενώ στην ΕΕ27 στο 21,4%. Η ανεργία των γυναικών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών (62% έναντι 32,3% για τους άνδρες), ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων γυναικών της ΠΔΕ είναι το μεγαλύτερο μεταξύ των περιφερειών της χώρας.

Μάλιστα, περίπου ένας στους δύο άνεργους της ΠΔΕ είναι μακροχρόνια άνεργος (53,19%), δηλαδή άνεργος πάνω από 12 μήνες. Η αναλογία αυτή των μακροχρόνια ανέργων είναι σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με τη χώρα (49,57%) και την ΕΕ27 (43,12%).

Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία

Οι καινοτομικές επιδόσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συγκριτικά με τις αντίστοιχες επιδόσεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο αποτυπώνονται στους περιφερειακούς δείκτες Καινοτομίας της περιφέρειας όπως αυτοί προκύπτουν από το Innovation Union Scoreboard και το Regional Innovation Scoreboard, και άλλων επιστημονικών εργασιών, ελληνικών και διεθνών οργανισμών, για παρόμοια θέματα. Η ΠΔΕ αποτελεί μία από τις σημαντικότερες Περιφέρειες της χώρας στην παραγωγή ερευνητικής δραστηριότητας καθώς χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη σημαντικού αριθμού ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών. Ωστόσο, ο τομέας δεν παρουσιάζει την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα, με βάση τις ανεπτυγμένες υποδομές και τις δαπάνες που γίνονται για Έρευνα και Καινοτομία στην Περιφέρεια με αποτέλεσμα να κατατάσσεται στην ομάδα των Modest Innovators σύμφωνα με το Regional Innovation Scorecard (RIS 2012), μαζί με όλες τις άλλες ελληνικές περιφέρειες, εκτός της Αττικής.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία (Eurostat 2005), η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δαπανά μόλις το 0,68% ή €66,23 εκ. του Περιφερειακού ΑΕΠ, ποσοστό μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου που ανέρχεται σε 0,6% ή €1,15 δις, όταν ο μέσος κοινοτικός όρος (EU 27) είναι 1,82%. Η επίδοση αυτή υστερεί σημαντικά σε σχέση με το στόχο της Ε2020 για δαπάνες σε έρευνα και καινοτομία που θα ανέρχονται στο 3% του ΑΕΠ, καθώς και σε σχέση με τον εθνικό στόχο του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) για το 2020 για δαπάνες έρευνας και καινοτομίας στο 2% του ΑΕΠ. Όσον αφορά στην Ελλάδα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η τρίτη κατά σειρά Περιφέρεια με το μεγαλύτερο ποσοστό δαπανών E+T.

Κατά τα 2/3 της η ερευνητική δραστηριότητα στην ΠΔΕ διεξάγεται στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα (€43,50εκατ./€66,23εκατ. = 73,11%, Eurostat 2005), ενώ η αντίστοιχη αναλογία σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 1/2 (49,23%, Eurostat 2007), ενδεικτικό της χαμηλής

συμμετοχής των επιχειρήσεων. Ο επιχειρηματικός τομέας της Περιφέρειας διεξήγαγε περίπου μόνο το ένα πέμπτο της έρευνας (€12,06 εκατ./€66,23 εκατ. = 18,21%) ενώ ο μέσος όρος στην ΕU27 ξεπερνά το 64%.

Στο επίπεδο των υποδομών στην ΠΔΕ (μετά την εφαρμογή του νέου Ακαδημαϊκού Χάρτη της χώρας) υπάρχουν 3 κρατικά Α.Ε.Ι. εκ των οποίων δύο Πανεπιστήμια (Πανεπιστήμιο Πατρών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο) και ένα Α.Τ.Ε.Ι. (Δυτικής Ελλάδας). Επίσης υπάρχει το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών και 3 Ερευνητικά Ινστιτούτα τα οποία δραστηριοποιούνται στις νέες τεχνολογίες στους τομείς των ΤΠΕ, την Χημική Μηχανική και τις νέες τεχνολογίες στην Βιομηχανία [Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.), Ινστιτούτο Βιομηχανικών Συστημάτων (ΙΝ.ΒΙ.Σ.) και Ινστιτούτο Επιστημών Χημικής Μηχανικής (ΙΤΕ/ΙΕΧΜΗ)]. Επιπρόσθετα, στην ΠΔΕ χωροθετούνται η Βιομηχανική Περιοχή της Πάτρας, το Βιοτεχνικό Πάρκο Πατρών και η ΝΑΒΙΠΕ Αστακού Αιτωλοακαρνανίας.

Στο επίπεδο των ανθρωπίνων πόρων στην ΠΔΕ δραστηριοποιούνται περίπου 3,5 χιλ. απασχολούμενοι σε τομείς έρευνας και ανάπτυξης (εκ των οποίων το 32,7% είναι γυναίκες), που αντιστοιχούν στο 5,6% του συνόλου των απασχολούμενων της χώρας στην Έρευνα και Ανάπτυξη, ενώ το 75,8% του προσωπικού της ΠΔΕ στην Ε&Α αφορά τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας. Οι απασχολούμενοι στην Έρευνα και Ανάπτυξη ως ποσοστό επί του συνολικού εργατικού δυναμικού ανέρχονται στο 1,16%, επίδοση λίγο μικρότερη σε σχέση με τη χώρα (1,27%), αλλά σημαντικά μικρότερη σε σχέση με την ΕΕ27, που ανέρχεται σε 1,38% (Eurostat 2005). Αντίστοιχα, σε δράσεις Ε&Α απασχολούνταν το 2005 2.014 ερευνητές, ή αλλιώς το 0,68% του εργατικού δυναμικού της ΠΔΕ έναντι του ποσοστού 0,69% που ισχύει για την Ελλάδα και του 0,97% για την ΕΕ των 27 (0,87% Eurostat, 2005 και 0,97%, Eurostat, 2009). Σε επιχειρήσεις απασχολήθηκαν 272 άτομα, 1.604 στην ανώτατη εκπαίδευση και 197 στον δημόσιο τομέα.

Το ποσοστό των ανθρωπίνων πόρων για την Επιστήμη και την Τεχνολογία (HRST) στην ΠΔΕ, αυξήθηκε σημαντικά, από το 22,2% του τοπικού εργατικού δυναμικού το 2005 σε 27,9% το 2011 (μέσος όρος για την Ελλάδα το 2011: 32,4). Ως Ανθρώπινοι Πόροι της ΠΔΕ για την Επιστήμη και την Τεχνολογία (HRST), νοούνται τα άτομα που είτε έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε απασχολούνται σε τομέα όπου συνήθως απαιτείται εκπαίδευση τέτοιου επιπέδου. Και τα δύο παραπάνω κριτήρια προσδιορισμού των ανθρωπίνων πόρων της ΠΔΕ πληρούνται από το 15% του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας (3η καλύτερη επίδοση μεταξύ των Περιφερειών της Ελλάδας), ενώ σε εθνικό επίπεδο το ποσοστό ανέρχεται στο 16,9% (Eurostat, 2011) και στην ΕΕ27 στο 18,5%.

Στην ΠΔΕ συγκεντρώνεται το 8,1% των σπουδαστών ανώτατης εκπαίδευσης της Ελλάδας (ISCED5-6, Eurostat 2008). Η επίδοση αυτή είναι η τρίτη μεγαλύτερη μεταξύ των περιφερειών της χώρας, αναδεικνύοντας την σημαντικότητα της Περιφέρειας ως πόλου παροχής εξειδικευμένης γνώσης μέσω των Πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται σε αυτή. Αντίστοιχα, οι σπουδαστές στην ΠΔΕ αποτελούν το 34,75% του μαθητικού πληθυσμού της περιφέρειας με το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 29,55% (Eurostat 2008). Παρά τον σημαντικό αριθμό δομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας, ο πληθυσμός με γνώσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Δυτική Ελλάδα αντιστοιχεί στο 20,8% της ηλικιακής ομάδας 25-64 ετών, με το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 26,1% και στην ΕΕ27 σε 27,7% (Eurostat, 2012).

Η δυναμική της Περιφέρειας στην παραγωγή νέων επιστημόνων σε συνδυασμό με το συγκριτικά με τη χώρα χαμηλότερο ποσοστό του πληθυσμού της Περιφέρειας ηλικίας 25-64 με τριτοβάθμια εκπαίδευση, καταδεικνύει σημαντική «διαρροή» των νέων επιστημόνων, που παράγονται από τις δομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας προς άλλες Περιφέρειες της χώρας ή ακόμα και σε άλλες χώρες.

Υστέρηση παρουσιάζει επίσης η Περιφέρεια σε μια κρίσιμη μάζα ανθρώπινου δυναμικού, υψηλού μορφωτικού επιπέδου, οι οποίοι βρίσκονται στην παραγωγική ηλικία 30-34 ετών. Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός ηλικίας 30-34 ετών της ΠΔΕ που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ως ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας της αντίστοιχης ηλικίας, ανέρχεται στο 26,7%, απέχοντας σημαντικά από το στόχο του 40% της στρατηγικής Ε2020.

Ψηφιακή Σύγκλιση

Η ΠΔΕ αν και έχει την δυναμική υποδομών και ανθρώπινων πόρων, ώστε να αποτελέσει πρότυπο λειτουργίας της Ψηφιακής Περιφέρειας εντούτοις παρά την σημαντική πρόοδο εμφανίζει χαμηλές επιδόσεις σε ΤΠΕ. Επίσης, η ΠΔΕ αποτελεί την Περιφέρεια με τη μικρότερη χρήση στις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προσφέρουν οι δημόσιες υπηρεσίες σε πολίτες και επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τις σχετική έρευνα του «Παρατηρητηρίου για την Ψηφιακή Ελλάδα», με τίτλο «Ταυτότητα Χρηστών Internet στην Ελλάδα» (Μάρτιος 2010), η ΠΔΕ βρίσκεται στην 8η θέση σχετικά με το ποσοστό (39%) χρήσης Η/Υ και στην 7η θέση σχετικά με το ποσοστό (38,8%) χρήσης του Διαδικτύου. Εντούτοις είναι αρκετά ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η % μεταβολή χρήσης του Διαδικτύου την περίοδο 2005 - 2008 είναι 154% για την Δυτική Ελλάδα, η οποία κατατάσσεται στην 3η θέση πανελλαδικά. Σε επίπεδο νοικοκυριών, το ποσοστό κατ' οίκον σύνδεσης στο διαδίκτυο για την ΠΔΕ είναι 30,7% (8η θέση).

Επίσης, σύμφωνα με την έρευνα του «Παρατηρητηρίου για την Ψηφιακή Ελλάδα», με τίτλο «Έρευνα για την ανάπτυξη & διείσδυση υπηρεσιών ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης Πολιτών & Επιχειρήσεων» (Σεπτέμβριος 2012), η ΠΔΕ έχει την χαμηλότερη διείσδυση με ποσοστό 7,1% στις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προσφέρουν οι δημόσιες υπηρεσίες σε πολίτες και επιχειρήσεις.

Οικονομική Δραστηριότητα - ΜΜΕ

Ο συνολικός αριθμός των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην ΠΔΕ ανέρχεται σε 50.821 επιχειρήσεις, ο τζίρος των οποίων ανέρχεται σε 8.578 εκ.€ (ΕΛΣΤΑΤ 2008). Σε όρους εξειδίκευσης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, από την συνδυασμένη αξιοποίηση των στοιχείων του αριθμού των επιχειρήσεων και του τζίρου τους προκύπτει εξειδικευμένη συγκέντρωση επιχειρήσεων στην ΠΔΕ που η δραστηριότητά τους σχετίζεται με τους κλάδους φυτικής, ζωικής παραγωγής και θήρας καθώς και αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, ενώ σημαντική είναι και η εξειδικευμένη συγκέντρωση επιχειρήσεων μεταποίησης και εμπορίας τροφίμων και ποτοποιίας γεγονός που καταδεικνύει άμεση εξάρτηση της ΠΔΕ από τον πρωτογενή τομέα και την μεταποίηση τροφίμων.

Στην ΠΔΕ υπάρχουν σημάδια συρρίκνωσης της δυναμικής του αγροτικού τομέα γεγονός που συνδέεται με αδυναμία συστηματικής προώθησης των προϊόντων και την χαμηλή ανταγωνιστικότητα του πρωτογενούς τομέα. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΠΔΕ συνδέεται άμεσα με τον μετασχηματισμό της παραγωγής και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και την ενίσχυση της εξωστρέφειας κατά την εμπορία τους.

Επιπλέον η ΠΔΕ εμφανίζει σημαντική και διαρκώς αυξανόμενη δυναμική στον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού. Χαρακτηριστικό της δυναμικής του τουρισμού στην ΠΔΕ είναι το γεγονός ότι την περίοδο 2000-2010 παρατηρείται μια σαφώς αυξητική τάση στις τουριστικές αφίξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Το μερίδιο συμμετοχής της Περιφέρειας στις συνολικές αφίξεις στο σύνολο της χώρας ανέρχεται διαχρονικά μεταξύ 4,5% και 5,0%. Το έτος 2009 αναδεικνύεται ως έτος με το μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων ημεδαπών της δεκαετίας (499.859 αφίξεις), ενώ το έτος 2007 έτος με τον μεγαλύτερο συνολικό αριθμό αφίξεων τουριστών (797.821 αφίξεις), με το μερίδιο στις συνολικές αφίξεις

της χώρας να ανέρχεται στο 5,0%. Χαρακτηριστικό της τουριστικής κίνησης της Περιφέρειας αποτελεί η μεγάλη συμμετοχή αφίξεων των ημεδαπών στις συνολικές αφίξεις τουριστών σε ποσοστά της τάξης του 60%, σε αντίθεση με την κατάσταση που υπάρχει στο σύνολο της χώρας (πάνω από το 50% των αφίξεων αποτελούν οι αφίξεις αλλοδαπών). Οι αφίξεις ημεδαπών τουριστών διαχρονικά εμφανίζουν αυξητικές τάσεις, ενώ διακυμάνσεις από έτος σε έτος παρατηρείται στις αφίξεις αλλοδαπών [*Επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ*].

Λόγω της οικονομικής κρίσης στην ΠΔΕ καταγράφεται σημαντικό πρόβλημα πρόσβασης στην εξασφάλιση κεφαλαίων για την διατήρηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας ανεξαρτήτως του είδους της ΜΜΕ. Μέχρι σήμερα η ζήτηση για εγγυήσεις δανείων είναι πολύ μεγάλη και στη ΠΔΕ έχουν εγκριθεί 3,492 δάνεια ύψους 298 εκ. ευρώ με εγγυήσεις στα 236 εκ. ευρώ από το ΕΤΕΑΝ - Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης. Υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα στην μη-χρηματοοικονομική υποστήριξη των νέων ΜΜΕ κατά την διάρκεια της ίδρυσής τους και κατά την διάρκεια της βρεφικής (0-2 έτη από την ίδρυση) και εφηβικής (έως και 10 χρόνια από την ίδρυση ανάλογα με τον κλάδο) τους περιόδου ενώ και η πρόσβαση σε εμπορικά δίκτυα ή η δημιουργία εναλλακτικών δικτύων (short supply chains) που είναι σημαντική για την επιβίωσή τους και την ανταγωνιστική προώθηση των προϊόντων τους δεν είναι εύκολη υπόθεση [*Στοιχεία ΕΛΑ ΠΔΕ – Πρόταση της ΠΔΕ για τη διαμόρφωση κατευθύνσεων εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2014-2020*].

Περιβάλλον

Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η Δυτική Ελλάδα στην αναπτυξιακή της προσπάθεια. Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται: α) από την ύπαρξη μεγάλου αριθμού περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας, που απειλούνται από τις ανθρώπινες παρεμβάσεις, β) από πλούσιο υδατικό δυναμικό του οποίου η αξιοποίηση δεν έχει επιτευχθεί στον επιθυμητό βαθμό καθώς παρατηρείται σημαντική υστέρηση στον τομέα των αρδευτικών έργων. Αντίθετα σχετική μόνο πρόοδος καταγράφεται στη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων καθώς η υλοποίηση των προβλεπομένων έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων παρουσίασε μεγάλες δυσχέρειες αφήνοντας σημαντικές εκκρεμότητες σε ότι αφορά στην κάλυψη ανειλημμένων υποχρεώσεων βάση των Κοινοτικών Οδηγιών.

Παράλληλα, το περιβάλλον όπως αποδεικνύεται αποτελεί το μεγαλύτερο αναπτυξιακό απόθεμα για την ΠΔΕ, με τα μεγάλα υδροηλεκτρικά φράγματα, με την σημαντική διείσδυση των ΑΠΕ αλλά και από το αιολικό δυναμικό και ηλιακό δυναμικό, την βιομάζα, το υδατικό δυναμικό, τα γεωθερμικά πεδία. Το πυκνό δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος αλλά και η μη διείσδυση του φυσικού αερίου στην Δυτική Ελλάδα, υποδεικνύει πως η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμους πόρους είναι μονόδρομος τόσο για την ενεργειακή επάρκεια και την ασφαλή ενεργειακή τροφοδοσία όσο και για την εμπορία του και την δημιουργία νέων εισοδημάτων στην ΠΔΕ.

Δεδομένης της γεωφυσικής θέσης, της βιοποικιλότητας, των πλούσιων υδάτινων πόρων, των οικονομικών δραστηριοτήτων αλλά και των πρόσφατων μεγάλων φυσικών καταστροφών στην ΠΔΕ, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον η προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και στην πρόληψη και διαχείριση κινδύνων. Επιπλέον, η οικονομία της ΠΔΕ έχει άμεση εξάρτηση από παραγωγικούς τομείς που επηρεάζονται σημαντικά από την κλιματική αλλαγή, ενώ αντίστοιχα η χαρακτηριστική βιοποικιλότητα, οι διαθέσιμοι υδάτινοι πόροι και η γεωφυσική της θέση την φέρνει αντιμέτωπη με πιθανές μεταβολές στο οικοσύστημα και στις παράκτιες εκτάσεις.

Μεταφορικές Υποδομές

Παρά τις σημαντικές παρεμβάσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στην ΠΔΕ στον τομέα

των μεταφορών, οι ποσοτικές και ποιοτικές ανάγκες της ΠΔΕ συνεχίζουν να αυξάνουν, καθιστώντας αναγκαία την ανάπτυξη και ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών σε όλους τους τομείς. Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο και βελτιώνεται συνεχώς. Η κεντρική οδική αρτηρία που συνδέει την πόλη των Πατρών με την Αθήνα αποτελεί μέρος του βασικού εθνικού άξονα Π.Α.Θ.Ε (Οδικός Άξονας Πατρών -Αθήνας - Θεσσαλονίκης - Ευζώνων) και ανήκει στα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Το εθνικό δίκτυο της ΠΔΕ εκτείνεται σε 895.χλμ, ενώ το επαρχιακό οδικό δίκτυο εκτείνεται σε μήκος 3.520 χλμ. περίπου. Στα παράλια και στα πεδινά είναι ανεπτυγμένο, ενώ είναι σχετικά ανεπαρκές, ποσοτικά και ποιοτικά, στις μειονεκτικές ορεινές περιοχές. Μεταξύ των μεγάλων τεχνικών έργων που ολοκληρώθηκαν στην Περιφέρεια πρωτοστατεί το έργο της σύνδεσης του Ρίου- Αντίρριου μέσω της ομώνυμης κρεμαστής γέφυρας μήκους 2,5 χιλιομέτρων που συνδέει την Πελοπόννησο με την κυρίως ηπειρωτική χώρα. Με το έργο αυτό αναβαθμίστηκε ολόκληρο το σύστημα μεταφορών στην δυτική περιοχή της χώρας.

Στην ΠΔΕ υπάρχουν σημαντικές υποδομές σε λιμενικές εγκαταστάσεις (μοναδικές στην χώρα) με σύγχρονο λιμάνι στην Πάτρα καθώς και σύγχρονη Ναυτική Βιομηχανική Περιοχή, ενώ σημαντικά είναι και τα περιθώρια ανάπτυξης των από αέρος μεταφορών για την εξυπηρέτηση των εγχώριων και αλλοδαπών τουριστών. Η Περιφέρεια εξυπηρετείται αεροπορικά από το Αεροδρόμιο Αράξου που βρίσκεται σε απόσταση 25 km από το κέντρο της Πάτρας και πάνω στον οδικό άξονα Πατρών - Πύργου - Ολυμπίας. Το αεροδρόμιο Αράξου καλύπτει επιβατικές και πτήσεις charter, εξυπηρετώντας ετησίως 30.000 επιβάτες, με αυξητικές τάσεις σε ότι αφορά τον αριθμό των αφίξεων.

Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από ανεπαρκές σιδηροδρομικό δίκτυο καθώς σιδηροδρομικά η Περιφέρεια σήμερα δεν εξυπηρετείται. Στις υπάρχουσες σιδηροδρομικές γραμμές λειτουργεί Προαστιακή Γραμμή Αγ. Βασίλειος - Πάτρα. Υπάρχει επίσης ο μοναδικός οδοντωτός σιδηρόδρομος που συνδέει την Ανατολική Αχαΐα (Αιγιάλεια) με την ορεινή περιοχή Καλαβρύτων και η σιδηροδρομική γραμμή Κατακόλου - Αρχαίας Ολυμπίας.

Κοινωνική Ενταξη - Φτώχεια

Η ΠΔΕ όπως αναφέρθηκε και παραπάνω αποτελεί μία από τις φτωχότερες περιφέρειες της χώρας, ενώ σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, φαινόμενο που διογκώνεται με την παρατεταμένη οικονομική ύφεση. Μάλιστα για την Δυτική Ελλάδα σύμφωνα με πρόσφατες επιστημονικές έρευνες και αναλύσεις ο κίνδυνος φτώχειας (όπως αυτός μετριέται με τον δείκτη Sen) είναι 30%, ποσοστό που είναι το 3ο μεγαλύτερο στην Ελλάδα, με τις γυναίκες και τους νέους που αντιμετωπίζουν εντονότερα το πρόβλημα της ανεργίας να αντιμετωπίζουν τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Παράλληλα, πλην των γυναικών και των νέων της ΠΔΕ, τα άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ) αντιμετωπίζουν εξίσου το πρόβλημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με περισσότερη μάλιστα ένταση. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αναφέρονται, κυρίως, στην παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση και στην απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας και στην προσβασιμότητα.

Επιπρόσθετα, η ΠΔΕ ανήκει στις Περιφέρειες με την μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση Ρομά καθώς με βάση έρευνα μέσω ερωτηματολογίου στους Δήμους, η οποία πραγματοποιήθηκε το έτος 2008 με στόχο την καταγραφή χώρων διαμονής των ΡΟΜΑ ο συνολικός πληθυσμός στους διακριτούς και αναγνωρίσιμους χώρους διαμονής ανέρχεται περίπου σε 12.000 εδραιωποιημένες οικογένειες ή 50.000 άτομα. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα ο πληθυσμός στους διακριτούς και αναγνωρίσιμους χώρους διαμονής της ΠΔΕ ανέρχεται περίπου σε 1.933 εδραιωποιημένες οικογένειες ή 10.273 άτομα.

Εκπαίδευση

Η ΠΔΕ εμφανίζει σημαντική συγκέντρωση του μαθητικού πληθυσμού της χώρας με έμφαση στους φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ικανοποιητική συμμετοχή στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και χαμηλή συμμετοχή στη Δια Βίου Μάθηση (ΔΒΜ), ενώ διαθέτει υψηλής στάθμης πανεπιστημιακές σχολές και Ερευνητικά Ινστιτούτα. Ειδικότερα, στην ΠΔΕ συγκεντρώνεται το 6,9% του μαθητικού πληθυσμού της χώρας. Ο μαθητικός πληθυσμός της ΠΔΕ αντιστοιχεί στο 20,2% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, αναλογία μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή της χώρας (19,2%). Η συνολική κατανομή του πληθυσμού της ΠΔΕ ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δεν διαφέρει σημαντικά από την αντίστοιχη κατανομή της χώρας με εξαίρεση τους σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού ανέρχονται σε υψηλότερα επίπεδα του εθνικού και ευρωπαϊκού μέσου (ΕΕ 27) όρου, καθιστώντας σαφή την δυναμική της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή της ΠΔΕ. Ειδικότερα, οι φοιτητές ανώτατης εκπαίδευσης της ΠΔΕ αποτελούν το 34,8% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ενώ σε επίπεδο χώρας το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 25,5% (Eurostat 2008). Ενδεικτικό της συγκέντρωσης αυτής είναι το γεγονός ότι οι φοιτητές που φοιτούν στην ΠΔΕ αντιστοιχούν στο 104% του πληθυσμού 20-24 ετών της Περιφέρειας. Τα παραπάνω ενισχύουν της άποψη ότι η ΠΔΕ αποτελεί πόλο παροχής εξειδικευμένης γνώσης μέσω των Πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

Στην ΠΔΕ καταγράφεται σημαντική υστέρηση συμμετοχής σε προγράμματα ΔΒΜ και με πρωτική μάλιστα τάση. Μόλις το 1,8% των ενηλίκων (25-64 ετών) της ΠΔΕ συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση, όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 2,9% και σε επίπεδο ΕΕ27 σε 9%. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του δείκτη της ΠΔΕ φαίνεται να έχει και η παρατεταμένη οικονομική κρίση της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε σχέση με το 2009 (έτος εμφάνισης των πρώτων συνεπειών της οικονομικής κρίσης) η συμμετοχή των ενηλίκων της ΠΔΕ στη ΔΒΜ έχει μειωθεί κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες, με την αντίστοιχη μείωση σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται στις 0,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Η ΠΔΕ εμφανίζει χαμηλό ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου στην υποχρεωτική εκπαίδευση (δείκτης E2020). Η ΠΔΕ εμφανίζει ένα σχετικά χαμηλό ποσοστό νέων 18-24 ετών που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση (12,3%), ενώ η διαχρονική της εξέλιξη δείχνει ότι μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος του 9,7% που αποτελεί στόχο της χώρας στο ΕΠΜ για το 2020. Το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 11,4% και σε επίπεδο ΕΕ27 σε 12,8% (Eurostat 2012). Σε περιφερειακό επίπεδο η επίδοση αυτή αποτελεί την 4η καλύτερη. Σημειώνεται ότι το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης των ανδρών είναι σημαντικά μεγαλύτερο σε σχέση με αυτό των γυναικών (14,3% έναντι 8% των γυναικών).

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΟΡΑΜΑ

Η υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) ως σημείο εκκίνησης του Προγράμματος, οι επιτυχίες, οι αστοχίες και τα διδάγματα από την υλοποίηση πολιτικών και προγραμμάτων της ΠΔΕ κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους και οι απόψεις και προτάσεις που εκφράστηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας σχεδιασμού για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 αναδεικνύουν το όραμα, τους στρατηγικούς στόχους, τις αναπτυξιακές ανάγκες, τις βασικές προκλήσεις στις οποίες η ΠΔΕ καλείται να ανταποκριθεί μέσα από την χάραξη της αναπτυξιακής στρατηγικής καθώς και τα αναμενόμενα αποτελέσματα της στρατηγικής αυτής. Παράλληλα η στρατηγική της ΠΔΕ στοχεύει στην ικανοποίηση των κατευθύνσεων του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου (ΚΣΠ), του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2014-2020) και του εγγράφου θέσης (Position Paper) της Επιτροπής.

Υπό το πρίσμα των ως άνω το όραμα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι:

«Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και αειφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον»

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ

Για την προαγωγή του αναπτυξιακού οράματος της ΠΔΕ επιλέγονται για το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας πέντε στρατηγικοί στόχοι, οι οποίοι συνδέονται με συγκεκριμένους Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) που ικανοποιούν τόσο την εθνική στρατηγική όπως αυτή εκφράζεται από το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, όσο και την ευρωπαϊκή στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Οι βασικοί στόχοι του στρατηγικού σχεδιασμού είναι:

Στρατηγικός Στόχος 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

Ο εν λόγω Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με τους κάτωθι Θεματικούς Στόχους:

- ΘΣ 1: «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας»
- ΘΣ 2: «Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητάς τους»
- ΘΣ 3: «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων»

Στρατηγικός Στόχος 2: Προστασία του Περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.

Ο εν λόγω Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με τους κάτωθι Θεματικούς Στόχους:

- ΘΣ 4: «Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς»
- ΘΣ 5: «Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»
- ΘΣ 6: «Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων»

Στρατηγικός Στόχος 3: Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση μεταφορικών υποδομών.

Ο εν λόγω Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με τους κάτωθι Θεματικούς Στόχους:

- ΘΣ 7: «Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων»

Στρατηγικός Στόχος 4: Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων

Ο εν λόγω Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με τους κάτωθι Θεματικούς Στόχους:

- ΘΣ 9: «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων» (περιλαμβάνει Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΚΤ)

Στρατηγικός Στόχος 5: Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας και εκπαίδευσης.

Ο εν λόγω Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με τους κάτωθι Θεματικούς Στόχους:

- ΘΣ 9: «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων» (περιλαμβάνει Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΤΠΑ)
- ΘΣ 10: «Επενδύσεις στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση» (περιλαμβάνει Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΤΠΑ)

ΠΥΛΩΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας θα χρηματοδοτηθεί στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 από τρεις πύλωνες χρηματοδότησης και συγκεκριμένα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αλλά και αμιγώς εθνικούς πόρους και έχει ως στόχο αφενός να καλύψει τις ανάγκες της Περιφέρειας, αφετέρου να συμβάλλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων, συμπληρωματικά με τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ – ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος και της στρατηγικής στοχοθεσίας της ΠΔΕ για την ΠΠ 2014-2020 επιλέγονται οι ακόλουθες πέντε χρηματοδοτικές προτεραιότητες, οι οποίες αντιστοιχούνται πλήρως με τους στρατηγικούς στόχους της ΠΔΕ για τη νέα ΠΠ 2014-2020.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ 1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΜΕ ΑΙΧΜΗ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

□ ΘΣ1 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Παρά τη σημαντική δυναμική της Περιφέρειας στην παραγωγή επιστημόνων, η ραγδαία αύξηση της ανεργίας και το συνακόλουθο μεταναστευτικό ρεύμα, κυρίως νέου επιστημονικού δυναμικού στερεί στη ΠΔΕ το απαιτούμενο ανθρώπινο δυναμικό για την ανάπτυξη. Προς τούτο απαιτείται ειδική μέριμνα για την αναχαίτιση του μεταναστευτικού ρεύματος επιστημόνων, κυρίως νέων ("brain drain"). Η επιβράβευση καταξιωμένων και νέων ερευνητών και η περαιτέρω εξειδίκευση του νέου ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του επιχειρηματικού τομέα, αποτελούν ενδεικτικές παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Για την επίτευξη της εθνικής προτεραιότητας για αριστεία στην έρευνα απαιτείται η πρόβλεψη δράσεων ενίσχυσης των φορέων έρευνας και καινοτομίας της ΠΔΕ για την αναβάθμιση κέντρων αριστείας σε κρίσιμους τομείς (Key Enabling Technologies KETs) με επενδύσεις σε εξοπλισμό και λοιπές υποδομές.

Η οικονομική ύφεση λειτουργεί ανασταλτικά τόσο για ιδιωτικές όσο και για δημόσιες επενδύσεις για έρευνα. Μάλιστα, η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη αποτιμάται ως ιδιαίτερος χαμηλή τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο χώρας. Προς τούτο απαιτείται η κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα της Περιφέρειας και ειδικότερα η υλοποίηση δράσεων για την ενίσχυση των επενδύσεων από τον επιχειρηματικό τομέα στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη.

Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στο κομμάτι της διασύνδεσης καθώς οι χαμηλές επιδόσεις των επιχειρήσεων της Περιφέρειας στην έρευνα και την καινοτομία συνδέονται άμεσα με την πολύ μικρή συνεργασία των φορέων έρευνας και καινοτομίας με τον επιχειρηματικό κόσμο. Προς τούτο απαιτείται η ενίσχυση της συνεργασίας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με τους φορείς έρευνας, τεχνολογίας και εκπαίδευσης με στόχο την υιοθέτηση και εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων, προϊόντων και εφαρμογών αλλά και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και την συνακόλουθη τόνωση της απασχόλησης. Η ενίσχυση της έρευνας θα πρέπει κατά προτεραιότητα να αφορά τους τομείς που η ΠΔΕ εμφανίζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα καθώς και νέους τομείς με υψηλή προστιθέμενη αξία πάνω στους οποίους θα δομηθούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μέσω δικτύων και συστάδων (π.χ. Γεωργία, κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες και τρόφιμα-ποτά, Τουρισμός – Πολιτισμός, Προηγμένα υλικά και Μικροηλεκτρονική κ.α.).

Προκλήσεις

- Αναχαίτιση του μεταναστευτικού ρεύματος κυρίως νέου επιστημονικού δυναμικού (“Brain Drain”) της ΠΔΕ
- Ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στον επιχειρηματικό τομέα
- Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην γνώση και στην αριστεία
- Αύξηση της συνδεσιμότητας της έρευνας με τον παραγωγικό ιστό

□ ΘΣ2 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΤΠΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Παρά τις αδυναμίες και την χαμηλή σχετική κατάταξη της ΠΔΕ στην αξιοποίηση των ΤΠΕ (π.χ. χαμηλές επιδόσεις στην χρήση Η/Υ και Διαδικτύου και συγκριτικά μικρότερη χρήση των ηλεκτρονικά διαθέσιμων δημόσιων υπηρεσιών), οι νέες τεχνολογίες μπορούν να αποτελέσουν τελικά συγκριτικό πλεονέκτημα για την Περιφέρεια. Η ανάπτυξη στον τομέα των ΤΠΕ είναι εφικτή, αν βασισθεί σε συνεκτική στρατηγική, με σαφείς και μετρήσιμους στόχους. Βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της ΠΔΕ στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΔΕ 14-20 για την ενίσχυση της πρόσβασης χρήσης και ποιότητας των ΤΠΕ αποτελούν:

- Η προώθηση της χρήσης ανοικτού Λογισμικού, το οποίο αποτελεί ένα δημόσιο αγαθό το οποίο βασίζεται στην ελευθερία χρήσης και περαιτέρω ανάπτυξης λογισμικού και εφαρμογών, προσφέροντας έτσι ένα σύνολο από οικονομικά, επαναχρησιμοποιήσιμα εργαλεία και πηγές που μπορούν να συμβάλουν στην καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.
- Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής οικονομίας (όπως τουρισμός, πολιτισμός, γεωργία, περιβάλλον-ενέργεια).

Προκλήσεις

- Μετασχηματισμός της Περιφέρειας σε πρότυπο λειτουργίας έξυπνης και ψηφιακής Περιφέρειας για τον ελλαδικό χώρο
- Πλήρη ενσωμάτωση των ΤΠΕ για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών σε σημαντικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας (τουρισμός, αγροτική οικονομία κλπ.)

ΘΣ3 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΜΕ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Δεδομένου του σημείου εκκίνησης της ΠΔΕ σε ότι αφορά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ διαπιστώνεται η ανάγκη για ενίσχυση οικονομικών δραστηριοτήτων με περιθώρια ανάπτυξης στην ΠΔΕ στο πλαίσιο ευρύτερων παραγωγικών

αλυσίδων καθώς και διευκόλυνση της εκμετάλλευσης νέων ιδεών και στήριξη επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) & ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας. Στην ΠΔΕ έχει ενεργοποιηθεί η ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών (clusters), ενώ υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης παρόμοιων σχηματισμών με την προϋπόθεση υποστήριξης των υποδομών για να είναι εφικτή η υποδοχή και εγκατάσταση επιχειρήσεων σε αυτούς. Συμπληρωματικά απαιτείται η δημιουργία τμημάτων έρευνας και ανάπτυξης σε ΜΜΕ.

Απαιτούνται, επίσης, ενέργειες διεθνοποίησης και ενίσχυσης των εξαγωγών για την βελτίωση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ που ανήκουν σε δυναμικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας (όπως αγροτικός τομέας, αλιεία, υδατοκαλλιέργεια) και στους οποίους διαπιστώνεται αδυναμία συστηματικής προώθησης των προϊόντων. Οι ανάγκες αυτές συνδέονται και με την αντιμετώπιση των Συστάσεων του Συμβουλίου περί της στήριξης της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της παραγωγικότητας.

Προκλήσεις

- Η αναδιάρθρωση και ο εκσυγχρονισμός των δυναμικών οικονομικών δραστηριοτήτων της ΠΔΕ καθώς και ο μετασχηματισμός της παραγωγής αξιοποιώντας σύγχρονες παραγωγικές μεθόδους με την μετατόπιση σε δραστηριότητες με μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία
- Η οικονομική διαφοροποίηση της παραγωγής στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής οικονομίας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ 2: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΦΙΛΙΚΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

☐ ΘΣ4 - ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον, ή εναλλακτικά σε μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για την ΠΔΕ, καθώς σε αυτή χωροθετείται σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων με ανάγκη βελτίωσης του ενεργειακού τους αποτυπώματος (στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού κλπ.) και ενεργοβόρων κτιρίων ενώ η κατάσταση επιβαρύνεται και από τις καταστροφές των δασών λόγω πυρκαγιών που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια στην ΠΔΕ. Προς την κατεύθυνση αυτή το περιφερειακό πλαίσιο αναγκών για μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον περιλαμβάνει:

- Επενδύσεις για την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων
- Αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για αειφόρο ενέργεια σε αστικές περιοχές.

Προκλήσεις

- Απεξάρτηση από τις παραδοσιακές μορφές παραγωγής ενέργειας και υιοθέτηση των ΑΠΕ από όλο τον παραγωγικό ιστό της ΠΔΕ

☐ ΘΣ5 - ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Με δεδομένο το σημείο εκκίνησης της ΠΔΕ, το περιφερειακό πλαίσιο αναγκών για

προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές και στην πρόληψη και διαχείριση κινδύνων περιλαμβάνει:

- Στοχευμένη επένδυση σε έργα προστασίας των ακτών και σε αντιπλημμυρικά φράγματα και μείωση της ευαισθησίας των οικοσυστημάτων προκειμένου να αυξηθεί η ανθεκτικότητά τους σε ξηροθερμικό περιβάλλον και να επιτραπεί η προσαρμογή των οικοσυστημάτων στην αλλαγή του κλίματος
- Ανάπτυξη μέσων (συστημάτων ανίχνευσης, έγκαιρης προειδοποίησης και συναγερμού, χαρτογράφησης και αξιολόγησης των κινδύνων) και αύξηση των επενδύσεων σε συστήματα διαχείρισης καταστροφών

Όλα τα παραπάνω απαιτείται να συστηματοποιηθούν μέσα από την ανάπτυξη στρατηγικών για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και για την πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων.

Προκλήσεις

- Διατήρηση της δυναμικής των βασικών παραγωγικών τομέων της ΠΔΕ μέσα από την θωράκισή τους από φυσικές καταστροφές και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

☐ ΘΣ6 – ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Κύριο μέλημα της στρατηγικής του ΠΕΠ ΔΕ 14-20 αναφορικά με την προστασία του Περιβάλλοντος είναι η διατήρηση του μεγάλου αριθμού περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας.

Παράλληλα, απαιτείται η ανάδειξη του παραδοσιακού τοπίου (π.χ. συντήρηση αναβαθμών σε συνεχόμενες γεωργικές εκτάσεις) και η ενίσχυση παραδοσιακών αγροτικών δραστηριοτήτων (αλώνισμα, ρητίνευση, κ.λπ.) για τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών με την προστασία και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών τοπίων (σε αγροτικές και αστικές περιοχές).

Σε ότι αφορά τη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων απαιτείται η στήριξη για βιώσιμη και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη, ιδίως με αειφόρα αστικά αποχετευτικά συστήματα, μέτρα αποστεγανοποίησης του εδάφους, αποκατάσταση μολυσμένων τοποθεσιών και αποκατάσταση πολιτιστικών υποδομών καθώς και παρεμβάσεις για τη διαχείριση των αποβλήτων και ιδίως την επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση μη ανακυκλώσιμων υλικών.

Επιπλέον, απαιτείται η περαιτέρω βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ύδρευσης περιλαμβανομένων νέων επενδύσεων για τη μείωση των διαρροών.

Προκλήσεις

- Ικανοποίηση του συνόλου των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου σε ότι αφορά τις συστάσεις στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ύδρευσης
- Ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής ταυτότητας σε σημαντικό πόλο έλξης

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ 3: ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΘΣ7 - ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΣΥΜΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Στον τομέα των οδικών μεταφορών απαιτείται η ολοκλήρωση των οδικών αξόνων για την εξασφάλιση της σύνδεσης της Περιφέρειας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα και ενίσχυση του ρόλου της ως Νότια - Δυτική πύλη της χώρας με απώτερο στόχο να μετατραπεί σε σταυροδρόμι συνδυασμένων μεταφορών και περιοχή σύγκλισης των δύο εθνικών - διεθνών αξόνων ανάπτυξης: του υπάρχοντος Κεντρικού Αναπτυξιακού Άξονα (ΠΑΘΕ) που επεκτείνεται μέχρι την Καλαμάτα και του υπό υλοποίηση Δυτικού Άξονα, ο οποίος έχει ως πόλους ανάπτυξης το πολεοδομικό συγκρότημα των Πατρών, την ευρύτερη περιοχή Αγρίνιο - Μεσολόγγι - Πλατυγιάλι, την περιοχή που επηρεάζει ο άξονας Αμαλιάδα - Πύργος - Κατάκολο - Αρχαία Ολυμπία - Ήλιδα, τον οικολογικό πόλο βιώσιμης ανάπτυξης του Αμβρακικού σε συνδυασμό με το αστικό κέντρο της Ηγουμενίτσας (βόρεια δυτική πύλη) και το αστικό κέντρο της Καλαμάτας.

Επιπρόσθετα, θεωρείται αναγκαία η λειτουργική αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών συνδέσεων με σκοπό α) στα πλαίσια των συνδυασμένων μεταφορών την σύνδεση των υπάρχοντων μεταφορικών κέντρων με διεθνή και εθνικά δίκτυα, β) την σύνδεση αστικών και εμπορευματικών - παραγωγικών κέντρων, γ) την ενδυνάμωση αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών όπως ζώνες τουρισμού - παραθερισμού και ορεινές περιοχές της Περιφέρειας ενταγμένες σε δίκτυα ειδικών μορφών τουρισμού.

Στον τομέα των μέσων μαζικής μεταφοράς απαιτείται η προώθηση ενεργειακά και περιβαλλοντικά βιώσιμων πρακτικών που θα συμβάλλει καθοριστικά στην μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η ανάπτυξη εναλλακτικών θαλάσσιων μεταφορών και η ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μεταφορών.

Στον τομέα των λιμενικών υποδομών μέχρι σήμερα και με την αξιοποίηση κοινοτικών κονδυλίων, έχουν γίνει σημαντικές παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού στα λιμάνια Πάτρας, Κυλλήνης και Αιγίου, αν και απαιτείται η περαιτέρω ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών στους ήδη υπάρχοντες λιμένες της Περιφέρειας με σκοπό την επαρκή σύνδεση αυτών με το σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο, τη δημιουργία εμπορευματικών κέντρων καθώς και δημιουργία αναβαθμισμένων υποδομών και σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης του μεταφορικού έργου.

Στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών οι υπάρχουσες υποδομές δεν μπορούν να υποστηρίξουν την δυναμική της Περιφέρειας ως διαμετακομιστικό κέντρο ανθρώπων και εμπορευμάτων. Προς τούτο απαιτείται η ανάπτυξη σύγχρονου σιδηροδρομικού διαδρόμου σύνδεσης του Μητροπολιτικού κέντρου της χώρας με την Περιφέρεια, που σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δυτικού άξονα, των τουριστικών γραμμών, την επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου της Πάτρας, και την σύνδεση με τον Νέο Λιμένα Πατρών, θα συμβάλλουν στην ομαλή λειτουργία της εθνικής και ενδοπεριφερειακής κίνησης ανθρώπων και εμπορευμάτων. Εξίσου σημαντική είναι και η ανάγκη για σύνδεση με ΒΙΠΕ και η επέκταση του προαστιακού προς τον Πύργο.

Προκλήσεις

- Η καθιέρωση της Περιφέρειας ως κόμβος συνδυασμένων μεταφορών ως νότια Δυτική Πύλη της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση και κόμβος συνδυασμένων μεταφορών, ως κεντρικός πόλος ανάπτυξης στον αναπτυξιακό άξονα

Αδριατικής - Ιονίου που συνδέει την Ευρώπη με τη Μέση Ανατολή μέσω Ηγουμενίτσας, ως τουριστικός - πολιτιστικός και εμπορευματικός - διαμετακομιστικός κόμβος, των δικτύων διευρωπαϊκής συνεργασίας και ανάπτυξης στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης (Νότιο Μεσογειακό Τόξο).

- Η καθιέρωση του δικτύου οδικών μεταφορών της ΠΔΕ ως ένα από τα καλύτερα της χώρας σε θέματα οδικής ασφάλειας

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ 4: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

□ ΘΣ9 - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ (ΕΚΤ)

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η οικονομική ύφεση επιδεινώνει το πρόβλημα της φτώχειας στην Δυτική Ελλάδα ιδιαίτερα μάλιστα λόγω των σημαντικών ενδοπεριφερειακών διαφορών, καθιστώντας την περιφέρεια στις πλέον προβληματικές στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Προς τούτο απαιτεί η προώθηση δράσεων για την ενεργητική ένταξη ομάδων που αντιμετωπίζουν διαρκώς εντονότερα τον κίνδυνο να αποκλειστούν κοινωνικά όπως είναι οι νέοι, οι γυναίκες και τα ΑμεΑ. Εστίαση θα πρέπει να δοθεί και στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (π.χ Ρομά, μετανάστες) καθώς η ΠΔΕ εμφανίζει υψηλή συγκέντρωση τέτοιων ομάδων του πληθυσμού.

Επιπρόσθετα, η αυξανόμενη ανεργία ως απόρροια της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και η συνεπακόλουθη μείωση εισοδημάτων έχει οδηγήσει μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Περιφέρειας σε απώλεια ασφαλιστικής κάλυψης και σε διαβίωση κάτω του ορίου της φτώχειας, περιορίζοντας έτσι την πρόσβαση των συγκεκριμένων πολιτών στις υπηρεσίες υγείας, θέτοντας σε επισφάλεια την κατάσταση της υγείας τους και εμποδίζοντας τις προσπάθειές τους για να αποκτήσουν πρόσβαση στην απασχόληση και την εργασία. Αντίστοιχα δυσκολίες στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας αντιμετωπίζουν και άλλες ευάλωτες κοινωνικά πληθυσμιακές ομάδες καθώς και πολίτες απομακρυσμένων περιοχών της Περιφέρειας. Προς αυτή την κατεύθυνση απαιτείται η ανάπτυξη νέων μοντέλων και μεθόδων παροχής υπηρεσιών υγείας για την προάσπιση της ισότιμης πρόσβασης των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας για την εξασφάλιση και παροχή ενός ελάχιστου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, σε όλους και ειδικά σε αυτούς που αντιμετωπίζουν αδυναμία πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας,

Τέλος, απαιτείται η ανάπτυξη τοπικών προγραμμάτων κοινωφελούς σκοπού, στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, των κοινωνικών υπηρεσιών, με την ενεργοποίηση των φορέων της τοπικής κοινωνίας, στοχεύοντας στις περισσότερο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Απαραίτητη κρίνεται και η αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων στην αγορά εργασίας.

Προκλήσεις

- Η διασφάλιση της καθολικής δυνατότητας πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας από οικονομικά ασθενείς πολίτες, από πολίτες απομακρυσμένων περιοχών, πολίτες ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων.
- Η πλήρης κοινωνική ενσωμάτωση των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (ΕΚΟ)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ 5: ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

□ ΘΣ9 - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ (ΕΤΠΑ)

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Το πρόβλημα της φτώχειας σε συνδυασμό με τη γήρανση του πληθυσμού της ΠΔΕ θέτει νέες προκλήσεις για τα συστήματα υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας της Περιφέρειας, ενώ καθιστά την Περιφέρεια στις πλέον προβληματικές στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Προς τούτο απαιτείται βελτίωση της υγείας και πρόνοιας για όσους χρήζουν βοήθειας μέσω της εξασφάλισης επαρκών και ποιοτικών υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

Προς αυτή την κατεύθυνση απαιτούνται στοχευμένες επενδύσεις σε υποδομές υγείας και κοινωνικής πρόνοιας που συμβάλλουν στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, περιορίζουν τις ανισότητες πρόσβασης συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων της περιφέρειας σε υπηρεσίες υγείας και τέλος συμβάλλουν στην αντιμετώπιση περιστατικών υγείας με τοπικές υπηρεσίες χωρίς να απαιτείται μετακίνηση στο κέντρο.

Προκλήσεις

- Η ποιοτική και ποσοτική κάλυψη του πληθυσμού της Περιφέρειας με υποδομές υγείας και κοινωνικής πρόνοιας

□ ΘΣ10 - ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Αναπτυξιακές Ανάγκες

Η ανάπτυξη των υποδομών εκπαίδευσης συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Ε2020 για τη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης, καθόσον αποτελεί βασική προϋπόθεση για την δημιουργία ελκυστικού περιβάλλοντος για την παροχή γνώσης και δεξιοτήτων και κατ' επέκταση την συγκράτηση του μαθητικού πληθυσμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το περιφερειακό πλαίσιο αναγκών της Δυτικής Ελλάδας σε υποδομές εκπαίδευσης διακρίνεται σε κτίρια και εξοπλισμό. Ειδικότερα σε ότι αφορά την κάλυψη των αναγκών των κτιριακών υποδομών προτεραιότητα δίδεται στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ προβλέπεται να αντιμετωπιστούν και ανάγκες σε εργαστηριακό εξοπλισμό στις δομές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Προκλήσεις

- Κάλυψη του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της ΠΔΕ με υποδομές εκπαίδευσης που θα εξασφαλίζουν την ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση

1.1.2. Αιτιολόγηση της επιλογής των θεματικών στόχων και των αντίστοιχων επενδυτικών προτεραιοτήτων λαμβάνοντας υπόψη το σύμφωνο εταιρικής σχέσης, με βάση τον εντοπισμό των περιφερειακών και, όπου ενδείκνυται, εθνικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που προσδιορίζονται στις σχετικές, ειδικές ανά χώρα, συστάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και τις σχετικές συστάσεις του Συμβουλίου που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 148 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη την εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Πίνακας 1: Αιτιολόγηση της επιλογής των θεματικών στόχων και των επενδυτικών προτεραιοτήτων

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
ΘΣ 1 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	1.α.Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (E&K) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.	<p>1) Άμεση Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για δαπάνες σε E&K που θα ανέρχονται στο 2% του ΑΕΠ για το 2020</p> <p>2) Ανάγκη ενίσχυσης των φορέων έρευνας και καινοτομίας της ΠΔΕ για τη βελτίωση κέντρων αριστείας σε κρίσιμους τομείς (Key Enabling Technologies KETs)</p> <p>3) Υστέρηση της ΠΔΕ σε μια κρίσιμη μάζα ανθρώπινου δυναμικού, υψηλού μορφωτικού επιπέδου, οι οποίοι βρίσκονται στην παραγωγική ηλικία 30-34 ετών.</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ 2014-2020 «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας</p>
	1.β.Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην E&K, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφρούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για δαπάνες σε E&K που θα ανέρχονται στο 2% του ΑΕΠ για το 2020</p> <p>2) Ιδιαίτερα χαμηλή συμμετοχή του επιχειρηματικού τομέα στην ερευνητική δραστηριότητα όπως αυτή εκφράζεται από τις δαπάνες των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ</p> <p>3) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για αναχαίτιση του μεταναστευτικού ρεύματος κυρίως νέου επιστημονικού δυναμικού (“Brain Drain”), για ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στον επιχειρηματικό τομέα και για ενίσχυση της συνδεσιμότητας της έρευνας με τον παραγωγικό ιστό της ΠΔΕ</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
	πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής	ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας»
ΘΣ 2 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΤΠΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ	2.β. Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ενίσχυσης της ζήτησης για ΤΠΕ	<p>1) Χαμηλές επιδόσεις της ΠΔΕ στην χρήση Η/Υ και Διαδικτύου</p> <p>2) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για πλήρη ενσωμάτωση των ΤΠΕ για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών σε σημαντικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας (τουρισμός, αγροτική οικονομία κλπ.)</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας»</p>
	3.α. Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων	<p>1) Ανάγκη ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμό και οικονομική διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας.</p> <p>2) Πρόβλημα πρόσβασης στην εξασφάλιση κεφαλαίων για την διατήρηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας ανεξαρτήτου του είδους της ΜΜΕ</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας»</p>
	3.β. Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως σε σχέση με τη διεθνοποίηση	<p>1) Κύριο εμπόδιο ανάπτυξης των επιχειρήσεων σε δυναμικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας είναι η αδυναμία συστηματικής προώθησης των προϊόντων τους</p> <p>2) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας»
	3.γ. Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	<p>1) Στην ΠΔΕ χωροθετούνται σημαντικοί ερευνητικοί και τεχνολογικοί φορείς το ανθρώπινο δυναμικό των οποίων μπορεί να συμβάλει στο μετασχηματισμό της μεταποιητικής παραγωγικής βάσης της ΠΔΕ προς νέα ή διαφοροποιημένα διεθνώς ανταγωνιστικά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας</p> <p>2) Στην ΠΔΕ έχει ενεργοποιηθεί η ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών (clusters), ενώ υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης παρόμοιων σχηματισμών με την προϋπόθεση υποστήριξης των υποδομών για να είναι εφικτή η υποδοχή και εγκατάσταση επιχειρήσεων σε αυτούς.</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας»</p>
ΘΣ 4 - ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	4.β. Προαγωγή της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις	<p>1) Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 για μείωση κατά 4% των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ως % επί της μκτής τελικής κατανάλωσης ενέργειας) στο 18% για το 2020</p> <p>3) Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για Ενεργειακή απόδοση – μείωση κατανάλωσης ενέργειας κατά 2,7 Mtoe για το 2020</p> <p>4) Δραστηριοποίηση σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων με ανάγκη βελτίωσης του ενεργειακού τους αποτυπώματος (όπως είναι οι επιχειρήσεις του γεωργικού και τουριστικού τομέα κλπ.)</p> <p>5) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		<p>στρατηγικής της ΠΔΕ για απεξάρτηση από τις παραδοσιακές μορφές παραγωγής ενέργειας και υιοθέτηση των ΑΠΕ από όλο τον παραγωγικό ιστό της ΠΔΕ</p> <p>6) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»</p>
	<p>4.γ. Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης·</p>	<p>1) Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 4% για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 για ΑΠΕ (ως % επί της μικτής τελικής κατανάλωσης ενέργειας) στο 18% για το 2020</p> <p>3) Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΙΠΜ για Ενεργειακή απόδοση – μείωση κατανάλωσης ενέργειας κατά 2,7 Mtoe για το 2020</p> <p>4) Στα αστικά κέντρα των ΠΕ χωροθετείται σημαντικός αριθμός ενεργοβόρων δημόσιων κτιρίων και λοιπών υποδομών υψηλής κατανάλωσης ενέργειας.</p> <p>5) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για απεξάρτηση από τις παραδοσιακές μορφές παραγωγής ενέργειας και υιοθέτηση των ΑΠΕ από όλο των παραγωγικό ιστό της ΠΔΕ</p> <p>6) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»</p>
	<p>4.ε. Προαγωγή στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων·</p>	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΙΠΜ για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005) για το 2020</p> <p>2) Ανάγκη ενσωμάτωσης μέσων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον και αποσυμφόρησης των αστικών κέντρων</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»
	4.ζ. Προώθηση της χρήσης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή απόδοση βάσει της ζήτησης για χρήσιμη θερμότητα	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005) για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ως % επί της μικτής τελικής κατανάλωσης ενέργειας) στο 18% για το 2020</p> <p>3) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για Ενεργειακή απόδοση – μείωση κατανάλωσης ενέργειας κατά 2,7 Mtoe για το 2020</p> <p>4) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για απεξάρτηση από τις παραδοσιακές μορφές παραγωγής ενέργειας και υιοθέτηση των ΑΠΕ από όλο των παραγωγικό ιστό της ΠΔΕ</p> <p>5) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»</p>
ΘΣ 5 - ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	5α. Στήριξη επενδύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένων των βασιζόμενων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων	<p>1) Άμεση εξάρτηση της οικονομία της ΠΔΕ από παραγωγικούς τομείς που επηρεάζονται σημαντικά από την κλιματική αλλαγή, ενώ αντίστοιχα η χαρακτηριστική βιοποικιλότητα, οι διαθέσιμοι υδάτινοι πόροι και η γεωφυσική της θέση την φέρνει αντιμέτωπη με πιθανές μεταβολές στο οικοσύστημα και στις παράκτιες εκτάσεις.</p> <p>2) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για διατήρηση της δυναμικής των βασικών παραγωγικών τομέων της ΠΔΕ μέσα από την θωράκιση τους από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		<i>(ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»</i>
	5β. Προαγωγή επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφαλίζοντας την ανθεκτικότητα σε καταστροφές και αναπτύσσοντας συστήματα διαχείρισης καταστροφών	<p>1) Οι δασικές καταστροφές και καταστροφές λόγω σεισμού που έχουν πλήξει την ΠΔΕ κατά το παρελθόν καταδεικνύουν την ανάγκη συστηματοποίησης της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνου.</p> <p>2) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για διατήρηση της δυναμικής των βασικών παραγωγικών τομέων της ΠΔΕ μέσα από την θωράκιση τους από τις φυσικές καταστροφές.</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»</p>
ΘΣ 6 – ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	6α. Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις.	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005) για το 2020</p> <p>2) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για ικανοποίηση του συνόλου των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου σε ότι αφορά τις συστάσεις στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων.</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»</p>
	6β. Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις.	<p>1) Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από ικανοποιητική πρόοδο στην ανάπτυξη υποδομών ύδρευσης αλλά καταγράφεται έλλειμμα στην αποτελεσματική διαχείριση των υδάτων και την αποφυγή διαρροών του δικτύου μεγάλων αστικών κέντρων.</p> <p>2) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για ικανοποίηση του συνόλου των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου σε ότι αφορά τις συστάσεις στον τομέα του νερού.</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»
	6γ. Διατήρηση, προστασία, προαγωγή και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς·	1) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για ανάδειξη του τουρισμού και της πολιτιστικής ταυτότητας σε σημαντικό πόλο έλξης 2) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»
	6ε. Ανάλυση δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπλαση των πόλεων, αναζωογόνησης και απολύμανσης των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου·	1) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για ανάδειξη του τουρισμού και της πολιτιστικής ταυτότητας σε σημαντικό πόλο έλξης 2) Αναγνώριση των αστικών κέντρων ως "κινητήρες" της ανάπτυξης της ΠΔΕ 3) Ανάγκη αναβάθμισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος 4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον»
ΘΣ 7 - ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΣΥΜΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ	7.α.Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)	1) Η γεωγραφική θέση της ΠΔΕ εκτός της εγγύτητας με την πρωτεύουσα καλύπτει και σημαντικό κομμάτι του δυτικού άξονα της χώρας γεγονός που την καθιστά στις Περιφέρειες με σημαντικό δίκτυο διευρωπαϊκών μεταφορών. 2) Παρά τις σημαντικές οδικές παρεμβάσεις που έχουν γίνει στην ΠΔΕ, εκκρεμεί η ολοκλήρωση σημαντικών οδικών έργων που εντάσσονται στο ΔΕΔ-Μ. 3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη»
	7β. Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας	1) Εκκρεμεί η ολοκλήρωση σημαντικών οδικών έργων που συνδέονται με τα ΔΕΔ-

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
	μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή ΔΕΔ-Μ, συμπεριλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων.	<p><i>M</i></p> <p>2) Σημαντικές λιμενικές υποδομές για τη διασύνδεση με εμπορικά δίκτυα και την διακίνηση επιβατών, με ανεπαρκή όμως σύνδεση αυτών με το σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο.</p> <p>3) Ανάγκη επέκτασης του δικτύου σε περιοχές που δεν καλύπτονται από σιδηροδρομική πρόσβαση, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση συμπληρωματικών μέσων για συνδυασμένες μεταφορές.</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ 2014-2020 για «Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη»</p> <p>5) Ανταπόκριση στις συστάσεις της ΕΕ για μέτρα που θα βοηθήσουν την προώθηση του τουρισμού και των επενδύσεων, ιδίως όσον αφορά τις οδικές και λιμενικές δραστηριότητες.</p>
	7γ. Ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) και των συστημάτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων και των οδών εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή μίας βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005) για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για Ενεργειακή απόδοση – μείωση κατανάλωσης ενέργειας κατά 2,7 Mtoe για το 2020</p> <p>3) Ανάγκη για ανάπτυξη ευφυούς συστήματος λειτουργίας υποδομής και επιδομής σιδηροδρομικών μεταφορών καθώς και για ανάπτυξη ευφυούς συστήματος εναλλακτικών μέσων θαλασσίων μετακινήσεων επιβατών και μεταφοράς φορτίων.</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη»</p>
ΘΣ 9 - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ	9.α. Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μείωσης των	1) Δυσκολίες πρόσβασης σε υποδομές υγείας και κοινωνικής πρόνοιας λόγω κοινωνικών και γεωγραφικών ιδιαιτεροτήτων

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	ανισοτήτων όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, και προώθησης της κοινωνικής ένταξης με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα και με τη μετάβαση από θεσμικές υπηρεσίες σε υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας.	2) <i>Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</i>
	9.i (ΕΚΤ) Ενεργό ένταξη, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, και της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για 70% ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64) για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για μείωση κατά 450.000 του αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού για το 2020</p> <p>3) Η ΠΔΕ αποτελεί τη δεύτερη φτωχότερη περιφέρεια της Ελλάδας με κύρια χαρακτηριστικά τα υψηλά ποσοστά φτώχειας και τις έντονες εισοδηματικές ανισότητες, χαρακτηριστικά που επιδεινώνονται λόγω της αδυναμίας πρόσβασης στην απασχόληση λόγω της οικονομικής κρίσης.</p> <p>4) Καταγράφεται χαμηλή «ένταση της συμμετοχής» του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγική διαδικασία</p> <p>5) Υψηλά ποσοστά ανεργίας και ιδιαίτερα μακροχρόνιας ανεργίας, ενώ οι γυναίκες και οι νέοι πλήττονται σημαντικά περισσότερο</p> <p>6) <i>Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</i></p>
	9.ii. (ΕΚΤ) Κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για 70% ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64) για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για μείωση κατά 450.000 του αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού για το 2020</p> <p>3) Η ΠΔΕ ανήκει στις περιφέρειες με την</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		<p>μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση Ρομά που αντιμετωπίζουν διαρκώς εντονότερα τον κίνδυνο να αποκλειστούν κοινωνικά, ενώ σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της ΠΔΕ ζει κάτω από το όριο της φτώχειας με αποτέλεσμα να στερείται βασικών υποδομών στέγασης και υπηρεσιών εκπαίδευσης και υγείας.</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</p>
	<p>9.iii. (ΕΚΤ) Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών</p>	<p>1) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για 70% ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64) για το 2020</p> <p>2) Συμβολή στο φιλόδοξο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για μείωση κατά 450.000 του αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού για το 2020</p> <p>3) Προκειμένου να καλλιεργηθεί μία κουλτούρα υιοθέτησης του διαφορετικού με ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών, κυρίως μαθητών και νέων, σχετικά με τα δικαιώματα των μεταναστών και την ισότητα των ευκαιριών απέναντι στις γυναίκες και τα ΑμεΑ.</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</p>
	<p>9.iv. (ΕΚΤ) Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος</p>	<p>1) Σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της ΠΔΕ ζει κάτω από το όριο της φτώχειας με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή για όλους η πρόσβαση σε κοινωνικά αγαθά και υπηρεσίες</p> <p>2) Η παρατεταμένη οικονομική κρίση και το γεγονός ότι σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της ΠΔΕ ζει κάτω από το όριο της φτώχειας θέτει στο επίκεντρο τη διασφάλιση καθολικής δυνατότητας πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες από οικονομικά ασθενείς πολίτες, από πολίτες απομακρυσμένων περιοχών, πολίτες</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		<p>ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων, καθώς και ανασφάλιστους πολίτες</p> <p>3) Η ύπαρξη Εθνικής Στρατηγικής στόχευση για την εξασφάλιση του ελάχιστου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών υγείας σε όλους και ειδικά σε αυτούς που αντιμετωπίζουν αδυναμία πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας (Health Safety Net)</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</p>
	<p>9.v. (ΕΚΤ) Προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση</p>	<p>1) Συμβολή στον εθνικό στόχο της Ε2020 που αναφέρεται στο ΕΙΠΜ για 70% ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64) για το 2020</p> <p>2) Η οικονομική κρίση και το γεγονός ότι σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της ΠΔΕ ζει κάτω από το όριο της φτώχειας θέτει στο επίκεντρο πρακτικές που αποδεσμεύονται από τη λογική της κατανάλωσης, θέτουν ζητήματα αυτονομίας στην τοπική οικονομία, συμμετοχικής δημοκρατίας, αλληλεγγύης και αυτο-οργάνωσης.</p> <p>3) Θεματική Προτεραιότητα στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Επιτρόπου Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης και του Υπουργού Υγείας που αφορά στην προώθηση απασχόλησης των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας & πιο συγκεκριμένα στην επέκταση του θεσμού των Κοι.Σ.Π.Ε., μέσω της χρηματοδοτικής στήριξης νέων και επέκτασης, των υπαρχόντων Κοι.Σ.Π.Ε., με νέες δραστηριότητες</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</p>
	<p>9.vi. (ΕΚΤ) Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων</p>	<p>1) Συμβολή στο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΙΠΜ για 70% ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64) για το 2020</p> <p>2) Καλή πρακτική ενεργοποίησης τοπικών κοινοτήτων για την αντιμετώπιση της</p>

Επιλεγμένος θεματικός στόχος	Επιλεγμένη επενδυτική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση της επιλογής
		<p>ανεργίας σε περιφερειακό επίπεδο.</p> <p>3) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</p>
<p>ΘΣ 10 - ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ</p>	<p>10.α.Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών, κατάρτισης και εκπαίδευσης</p>	<p>1) Η ανάπτυξη των υποδομών εκπαίδευσης συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Ε2020 για τη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης, καθώς αποτελεί βασική προϋπόθεση για την δημιουργία ελκυστικού περιβάλλοντος για την παροχή γνώσης και δεξιοτήτων και κατ' επέκταση την συγκράτηση του μαθητικού πληθυσμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.</p> <p>2) Συμβολή στο εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 που αναφέρεται στο ΕΠΜ για ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου που θα ανέρχεται στο 9,7% για το 2020</p> <p>3) Αντιμετώπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της ΠΔΕ για κάλυψη του συνολικού μαθητικού πληθυσμού της ΠΔΕ με υποδομές εκπαίδευσης που θα εξασφαλίζουν την ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση</p> <p>4) Ανταπόκριση στην προτεραιότητα χρηματοδότησης του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 για «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση»</p>

1.2 Αιτιολόγηση της χρηματοδότησης

Αιτιολόγηση της χρηματοδότησης (δηλαδή της υποστήριξης της Ένωσης) για κάθε θεματικό στόχο και, κατά περίπτωση, κάθε επενδυτική προτεραιότητα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις θεματικής συγκέντρωσης, λαμβάνοντας υπόψη την εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Η κατανομή της χρηματοδότησης του ΠΕΠ ΔΕ 2014-2020 ανά Θεματικό Στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα έγινε στη βάση των προτεραιοτήτων του αναπτυξιακού σχεδιασμού για την νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, όπως αυτές αποτυπώνονται στην στρατηγική στοχοθεσία και τις Προτεραιότητες Χρηματοδότησης του ΠΕΠ ΔΕ, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την εμπειρία του παρελθόντος και την ανάγκη για διαχρονική συνέχεια και συνέπεια στην εφαρμογή των υλοποιούμενων περιφερειακών πολιτικών, όσο και τις νέες ανάγκες και δυνατότητες που προσδιορίστηκαν από την κοινωνικοοικονομική ανάλυση και την ανάλυση SWOT αλλά και τις απαιτήσεις των κανονισμών περί της θεματικής συγκέντρωσης. Κύριο μέλημα της χρηματοδοτικής εστίασης είναι η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την βιώσιμη ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας, η οποία θα πρέπει να βασιστεί περισσότερο από ποτέ στην Ε&Κ και τις ΤΠΕ με τελικό παραγόμενο αποτέλεσμα τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Προς αυτή την κατεύθυνση ενισχύονται περισσότερο οι Θεματικοί Στόχοι που μπορούν να συμβάλλουν άμεσα στην δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Κυρίαρχος με όρους χρηματοδοτικής βαρύτητας (περίπου 37% της κοινοτικής συνδρομής) αναδεικνύεται ο Θεματικός Στόχος 7 «Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων» για τον οποίο προβλέπεται χρηματοδότηση 150,6 εκ. € ΚΣ. Στο στόχο αυτό εντάσσονται όλες οι παρεμβάσεις που αφορούν στην κατασκευή / αναβάθμιση των οδικών αξόνων ΔΕΔ-Μ, στην αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών μεταφορικών συνδέσεων και στην αναμόρφωση του συστήματος των μέσων μαζικής μεταφοράς. Πρόκειται για παρεμβάσεις υψηλού μοναδιαίου κόστους ειδικά σε ότι αφορά την κατασκευή / αναβάθμιση οδοποιίας, ενώ αποδίδεται σε αυτές σημαντικός βαθμός συμβολής στην περιφερειακή ανάπτυξη μέσα από καθιέρωση της Περιφέρειας ως νότια Δυτική Πύλη της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση και κόμβος συνδυασμένων μεταφορών αλλά και ως κεντρικός πόλος ανάπτυξης στον αναπτυξιακό άξονα Αδριατικής - Ιονίου που συνδέει την Ευρώπη με τη Μέση Ανατολή μέσω Ηγουμενίτσας, ως τουριστικός - πολιτιστικός και εμπορευματικός - διαμετακομιστικός κόμβος, των δικτύων διευρωπαϊκής συνεργασίας και ανάπτυξης στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης (Νότιο Μεσογειακό Τόξο) που θα έχει άμεσο αποτέλεσμα ενίσχυση της απασχόλησης και την ενίσχυση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση την διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Δεύτερος σε χρηματοδοτική σημαντικότητα είναι ο Θεματικός Στόχος 9 «Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων», σε ότι αφορά τις δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΚΤ, καθώς προβλέπεται χρηματοδότηση 66,9 εκ. € ΚΣ (16,6% της κοινοτικής συνδρομής) στον οποίο περιλαμβάνονται παρεμβάσεις που ενισχύουν της κοινωνική συνοχή, η οποία δοκιμάζεται μέσα από την παρατεταμένη οικονομική κρίση που πλήττει τη χώρα αλλά και τη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, που αποτελεί τη 2^η φτωχότερη περιφέρεια (σε όρους κ.κ.ΑΕΠ) της χώρας. Μάλιστα προκειμένου να υπάρξει εστίαση των κοινωνικών παρεμβάσεων και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων το 72% των πόρων του Θεματικού Στόχου 9 συγκεντρώνεται σε τρεις Επενδυτικές Προτεραιότητες (ΕΠ9.i, 9.ii και 9.iv) επιτυγχάνοντας και την κάλυψη της απαιτούμενης θεματικής συγκέντρωσης.

Ο Θεματικός Στόχος 6 «Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προαγωγής της αποδοτικής χρήσης των πόρων» είναι τρίτος σε χρηματοδοτική σημαντικότητα, καθώς προβλέπεται χρηματοδότηση 50,6 εκ. € ΚΣ (12,6% της κοινοτικής συνδρομής), στον οποίο εντάσσονται παρεμβάσεις για την διαχείριση των αποβλήτων (επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση μη ανακυκλώσιμων υλικών κλπ.), τη διαχείριση ύδατος (πόσιμο νερό) σε υφιστάμενα δίκτυα και για τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών με την προστασία και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών τοπίων και την προώθηση δράσεων βιώσιμης κινητικότητας και βιώσιμη αστικής ανάπτυξης. Ενδεικτικό της

σημασίας που δίνεται στο ΘΣ 6 στην ολοκλήρωση παρεμβάσεων που συνδέονται με τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου σε ότι αφορά τις συστάσεις στον τομέα διαχείρισης στερεών αποβλήτων είναι το γεγονός ότι περίπου το 50% των προβλεπόμενων πόρων του ΘΣ 6 αφορά την ΕΠ 6.α.

Τέταρτος σε χρηματοδοτική σημαντικότητα με 43,5 εκ. € ΚΣ (15% της κοινοτικής συνδρομής) αναδεικνύεται ο Θεματικός Στόχος 3 «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ» στον οποίο εντάσσονται παρεμβάσεις κρατικών ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που συνδέονται κατά κύριο λόγο με τους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης, παρεμβάσεις που παραδοσιακά δημιουργούν την μεγαλύτερη επίπτωση στην δημιουργούμενη απασχόληση τόσο κατά την διάρκεια υλοποίησης των παρεμβάσεων όσο και κατά μετά την ολοκλήρωσή τους.

Πέμπτος σε χρηματοδοτική σημαντικότητα με 31 εκ. € ΚΣ (15% της κοινοτικής συνδρομής) αναδεικνύεται ο Θεματικός Στόχος 5 «Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνου» στον οποίο εντάσσονται παρεμβάσεις για την μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και για την ενίσχυση της ικανότητας πρόληψης και αντιμετώπισης των κινδύνων και των φυσικών καταστροφών. Ακολουθεί ο Θεματικός Στόχος 4 «Στήριξη της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς» με 13,7 εκ. € ΚΣ (3,4% της κοινοτικής συνδρομής) στον οποίο εντάσσονται κυρίως παρεμβάσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων και των δημόσιων υποδομών για την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την γενικότερη ενεργειακή αναβάθμιση τους και σε μικρότερο βαθμό παρεμβάσεις ενίσχυσης των εναλλακτικών μορφών αστικών μεταφορών φιλικών στο περιβάλλον. Ενδεικτικό της σημασίας που δίνεται στο Περιβάλλον είναι το γεγονός ότι συνολικά θα διατεθούν, μέσω των ΘΣ 4,5 και 6, 95,4 εκ. € ΚΣ (23,7% της κοινοτικής συνδρομής) για παρεμβάσεις που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος και τη γενικότερη μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.

Οι Θεματικοί Στόχοι με την μικρότερη χρηματοδοτική βαρύτητα αλλά με σημαντική συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το σύνολο των Θεματικών Στόχων του ΠΕΠ ΔΕ είναι ο Θεματικός Στόχος 1 «Ενίσχυση της Έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας» (2,3% της κοινοτικής συνδρομής) και ο Θεματικός Στόχος 2 «Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους» (1,1% της κοινοτικής συνδρομής).

Τέλος σημειώνεται ότι στο ΠΕΠ ΔΕ προβλέπεται και Τεχνική Βοήθεια, η οποία ανέρχεται σε 7,2 εκ. € ΚΣ (1,8% της κοινοτικής συνδρομής) και αφορά τόσο την υποστήριξη δράσεων του ΕΚΤ όσο και των δράσεων ΕΤΠΑ του Προγράμματος έχοντας ως στόχο να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού, της πορείας υλοποίησης και της παρακολούθησης του Προγράμματος.

**ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΔΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ**

ΚΩΔΙΚΟΣ Α.Π.	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΘΣ1	9.796.517	10.885.019	10.885.019
ΘΣ2	4.906.517	5.451.686	5.451.686
ΘΣ3	44.059.551	48.955.057	48.955.057
Σύνολο Α.Π. 1	58.762.585	65.291.761	65.291.761
ΘΣ4	14.245.549	15.828.388	15.828.388
ΘΣ5	31.551.636	35.057.373	35.057.373
ΘΣ6	51.111.636	56.790.707	56.790.707
Σύνολο Α.Π. 2	96.908.821	107.676.468	107.676.468
ΘΣ7	152.126.987	169.029.986	169.029.986
Σύνολο Α.Π. 3	152.126.987	169.029.986	169.029.986
Α.Π. 4	68.145.671	75.717.412	75.717.412
Σύνολο ΘΣ9 (ΕΚΤ)	68.145.671	75.717.412	75.717.412
ΘΣ9 (ΕΤΠΑ)	13.199.559	14.666.177	14.666.177
ΘΣ10	13.199.559	14.666.177	14.666.177
Σύνολο Α.Π. 5	26.399.118	29.332.353	29.332.353
Γενικό Σύνολο	402.343.182	447.047.980	447.047.980

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1

ΑΠ	ΘΣ	ΕΠ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ €
1	1	1.α	ΕΣ 1.α.1: Αύξηση των επενδύσεων στην γνώση και την αριστεία	Ενίσχυση των φορέων έρευνας και καινοτομίας για την αναβάθμιση κέντρων αριστείας	2.000.000
1	1	1.β	ΕΣ1.β.1.Ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στον επιχειρηματικό τομέα	Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας σε επιχειρήσεις και συνεργατικών σχηματισμών τους (clusters)	1.000.000
1	1	1.β	ΕΣ1.β.1.Ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στον επιχειρηματικό τομέα	Ενίσχυση σχεδίων έρευνας ανάπτυξης & καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της RIS3	4.885.019
1	1	1.β	ΕΣ1.β.1.Ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στον επιχειρηματικό τομέα	Πρωώθηση Διεθνικών ερευνητικών έργων για ΜΜΕ	3.000.000

1	2	2.β	2.β.1. Ενίσχυση της παραγωγικότητας της περιφερειακής οικονομίας μέσω της ανάπτυξης λογισμικού και υπηρεσιών ΤΠΕ σε δυναμικούς παραγωγικούς τομείς	Αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών σε δυναμικούς παραγωγικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας σύμφωνα και με τις αρχές του Ανοικτού Λογισμικού (πολιτισμός, τουρισμός, αγροτική οικονομία κλπ.)	3.451.686
1	2	2.β	2.β.1. Ενίσχυση της παραγωγικότητας της περιφερειακής οικονομίας μέσω της ανάπτυξης λογισμικού και υπηρεσιών ΤΠΕ σε δυναμικούς παραγωγικούς τομείς	Δημιουργία πλατφόρμας SMART REGION	2.000.000
1	3	3.α	3.α.1.Ενίσχυση επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας της ΠΔΕ	Στήριξη επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) & ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	43.955.057
1	3	3.β	ΕΣ.3.β.1.Βελτίωση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ σε δυναμικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας	Ενέργειες διεθνοποίησης και εξαγωγών των επιχειρήσεων	1.000.000
1	3	3.γ	ΕΣ.3.γ.1.Ενίσχυση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων της συστάδας και των επιχειρήσεων με ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	Υποστήριξη της υποδομής σε υπάρχοντα και νέα cluster επιχειρήσεων	1.000.000

1	3	3.γ	ΕΣ.3.γ.1.Ενίσχυση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων της συστάδας και των επιχειρήσεων με ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	Υποστήριξη της υποδομής για την υποδοχή και εγκατάσταση επιχειρήσεων	3.000.000
				ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	65.291.761

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2

ΑΠ	ΘΣ	ΕΠ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ €
2	4	4.β	ΕΣ 4.β.1: Ενθάρρυνση των επιχειρήσεων για την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Επενδύσεις σε επιχειρήσεις για την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	2.000.000
2	4	4.γ	ΕΣ 4.γ.1: Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των υποδομών του δημοσίου τομέα	Επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές για ενεργειακή αναβάθμιση και την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	10.828.388
2	4	4.ε	ΕΣ 4.ε.1: Ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας	Προώθηση εναλλακτικών μορφών αστικών μεταφορών φιλικών στο περιβάλλον	1.000.000
2	4	4.ζ	ΕΣ 4.ζ.: Προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού θερμότητας υψηλής απόδοσης	Έργα συμπαραγωγής ηλεκτρισμού	2.000.000
2	5	5.α	ΕΣ 5.α.1: Μείωση των πλημμυρών και των επιπτώσεών τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον	Επενδύσεις σε έργα αντιπλημμυρικής προστασίας (ακτές, φράγματα κλπ)	29.057.373

2	5	5.β	ΕΣ 5.β.1: Ενίσχυση της ικανότητας πρόληψης και αντιμετώπισης των κινδύνων και των φυσικών καταστροφών	Επενδύσεις σε μέσα και συστήματα πρόληψης και αντιμετώπισης καταστροφών	6.000.000
2	6	6.α	ΕΣ 6.α.1: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας διαχείρισης των αποβλήτων	Επενδύσεις στη διαχείριση των αποβλήτων (επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση μη ανακυκλώσιμων υλικών κλπ.)	27.815.096
2	6	6.β	ΕΣ 6.β.1: Προστασία και ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων	Επενδύσεις για τη διαχείριση ύδατος (πόσιμο νερό) σε υφιστάμενα δίκτυα	2.000.000
2	6	6.γ	ΕΣ 6.γ.1: Ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής ταυτότητας σε σημαντικό πόλο έλξης	Επενδύσεις για τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών με την προστασία και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών τοπίων και προώθηση δράσεων βιώσιμης κινητικότητας	8.000.000
2	6	6.ε	ΕΣ 6.ε.1: Στήριξη για βιώσιμη και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη	Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης	18.975.611
				ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	107.676.468

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3

ΘΣ	ΕΠ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ €
7	7.α.Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)	ΕΣ7.α.1 Κατασκευή / αναβάθμιση των οδικών αξόνων ΔΕΔ-Μ	Κατασκευή / αναβάθμιση των οδικών αξόνων ΔΕΔ-Μ	20.000.000
7	7.β. Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή ΔΕΔ-Μ, συμπεριλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων.	ΕΣ7.β.1.Αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών μεταφορικών συνδέσεων	Κατασκευή / αναβάθμιση οδικών αξόνων (εθνική οδοποιία) και διασύνδεση- γειτονικών περιφερειακών κέντρων της ευρύτερης περιοχής-με διαπεριφερειακής εμβέλειας κέντρα .	60.000.000
7	7.β. Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή ΔΕΔ-Μ, συμπεριλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων.	ΕΣ7.β.1.Αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών μεταφορικών συνδέσεων	Κατασκευή / αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών οδικών αξόνων (επαρχιακή οδοποιία) και συνδεσή αστικών, παραγωγικών, τουριστικών και πολιτιστικών κέντρων με δίκτυα ΔΕΔ-Μ .	48.029.986
7	7.β. Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων στην υποδομή ΔΕΔ-Μ, συμπεριλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων.	ΕΣ7.β.1.Αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών μεταφορικών συνδέσεων	Αναβάθμιση λιμενικών υποδομών του δικτύου ΔΕΔ-Μ για την ενδυνάμωση των συνδυασμένων μεταφορών και σύνδεση αυτών με το σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο	30.000.000

7	7γ. Ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) και των συστημάτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων και των οδών εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή μίας βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας	ΕΣ7.γ.1.Αναμόρφωση του συστήματος των μέσων μαζικής μεταφοράς	Ανάπτυξη εναλλακτικών θαλάσσιων μεταφορών	2.000.000
7	7γ. Ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) και των συστημάτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων και των οδών εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή μίας βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας	ΕΣ7.γ.1.Αναμόρφωση του συστήματος των μέσων μαζικής μεταφοράς	Κατασκευή / αναβάθμιση προαστιακού σιδηρόδρομου Πάτρας	6.000.000
7	7γ. Ανάπτυξη και βελτίωση συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων χαμηλού θορύβου) και των συστημάτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων και των οδών εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των υποδομών αερολιμένων, με σκοπό την προαγωγή μίας βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας	ΕΣ7.γ.1.Αναμόρφωση του συστήματος των μέσων μαζικής μεταφοράς	Ανάπτυξη ευφυών συστημάτων μεταφορών και Προώθηση της καινοτομίας στις μεταφορές	3.000.000
			ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	169.029.986

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4

ΑΠ	ΘΣ	ΕΠ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ €
4	9	9.i	ΕΣ.9.i.1.Ενίσχυση των δυνατοτήτων προώθησης στην απασχόληση των ομάδων υψηλού κινδύνου φτώχειας μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και ποιοτικών υπηρεσιών υποστήριξης	Δράσεις ενεργούς ένταξης των ομάδων υψηλού κινδύνου φτώχειας (υπηρεσίες φροντίδας και στήριξης τέκνων, ενέργειες στήριξης ηλικιωμένων κλπ ατόμων) - (με σκοπό μεταξύ άλλων την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής για τη βελίωση της απασχολησιμότητας).	26.000.000
4	9	9.ii	ΕΣ.9.ii.1.Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (Ρομά, μετανάστες, άστεγοι)	Κέντρα στήριξης Ρομά και ευπαθών ομάδων	19.500.000
4	9	9.iii	ΕΣ.9.iii.1. Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων	Ενέργειες Προώθησης της ισότητας των ευκαιριών	3.167.412
4	9	9.iv	ΕΣ.9.iv.1.Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	Ανάπτυξη νέων μοντέλων και μεθόδων παροχής υπηρεσιών υγείας για την προάσπιση της ισότιμης πρόσβασης των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας	3.400.000
4	9	9.iv	ΕΣ.9.iv.1.Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	Ανάπτυξη / αναβάθμιση του δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας και των υπηρεσιών στην Ψυχική Υγεία	3.400.000

4	9	9.iv	ΕΣ.9.iv.1.Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	Αντιμετώπιση Επιπτώσεων Κοινωνικοοικονομικής Κρίσης για Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες	10.000.000
4	9	9.iv	ΕΣ.9.iv.1.Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	ΚΟΙΣΠΕ • Ανάπτυξη νέων και ενίσχυση υφιστάμενων • Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων απασχόλησης και επαγγελματικής αποκατάστασης Ληπτών Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας	1.250.000
4	9	9.v	9.v .1. Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο	Επενδύσεις στην κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο	4.000.000
4	9	9.vi	9.vi.1.Ενεργοποίηση των φορέων της τοπικής κοινωνίας για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας	Τοπικά Σχέδια δράσης για την Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας	5.000.000
				ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	75.717.412

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5

ΑΠ	ΘΣ	ΕΠ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ €
5	9	9.α	ΕΣ.9.α.1. Βελτίωση των υποδομών υγείας και των κοινωνικών υποδομών	Επενδύσεις σε υποδομές υγείας	8.000.000
5	9	9.α	ΕΣ.9.α.1. Βελτίωση των υποδομών υγείας και των κοινωνικών υποδομών	Επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές	6.666.177
5	10	10.α	ΕΣ 10.α.1. Δημιουργία / αναβάθμιση υποδομών τυπικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης	Δημιουργία / αναβάθμιση υποδομών τυπικής εκπαίδευσης	14.666.177
				ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	29.332.353

Κατά της απόφασης αυτής ψήφισαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της Παράταξης «Λαϊκή Συσπείρωση Δυτικής Ελλάδας» κ.κ.Καραθανασόπουλος Νικόλαος, Καραπάνος Γεώργιος και Σολτάτος Γεώργιος.

Λευκό ψήφισε ο Επικεφαλής της Παράταξης «Οικολογική Δυτική Ελλάδα» κ.Παπακωνσταντίνου Κων/νος.

Το παρόν Πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως :

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΠΕΤΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΑ ΜΕΛΗ